Ff. 5047
MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM Központi Könyvtára Telefon: 176-927 Telex: 224186 mkke h.
ET/19

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVIII. ÉVFOLYAM, 11. SZÁM — ÁRA: 1,80 FORINT — 1986. MÁJUS 22.

A képzéskorszerűsítési csúcsbizottság jelentése a soron következő feladatokról

1. A képzéskorszerűsítési munka súlypontja az „irányelvek" kimunkálása és elfogadása után a különböző szakbizottságokba tevődött át. Az ismeretkörök szerint szervezett szakbizottságoktól az adott ismeretkör részletes tematikus kibontására, majd tantárgyakba, illetve tárgytípusokba rendezésére kértünk javaslatokat. *A folyamatos koordináció és információáramlás elősegítésére a szakbizottsági munkák első szakaszának* (tematikus kibontás) *írásbeli dokumentálását kértük. Ezek a részanyagok elkészültek, s a teljes kollekciót a szakbizottságok rendelkezésére bocsátottuk.*

2. A szakbizottságokban folyó munkák és *a beérkezett szakbizottsági anyagok igazolták az ismeretkörök szerint szervezett munkabizottságok létrehozásának szükségességét és munkájuk hasznosságát.* Hosszú idő után először kerül sor arra, hogy az egymáshoz témában közel álló tanszékek munkatársai közösen tekintették át a kialakult és az új tanterv alapját képező tananyagok átfogó tematikáját. A közös munka és együttes gondolkodás *feltárja az azonos, illetve rokon ismeretkörök oktatásának eddigi jelentős koordinálatlanságait, a szükséges egymásra épülés, illetve eltérő aspektusból való megközelítés követelményét meghaladó átfedéseket.* Az elkészült javaslatok nagyobbrészt *visszatükrözik azt a felismerést, hogy az új tanterv kialakítása során ezen a helyzeten gyökeresen változtatni kell.* Így a szakbizottságokban folyó viták és állásfoglalások már eddig is hasznosan járultak hozzá a további munkák megalapozásához.

3. *A csúcsbizottság megállapította, hogy a szakbizottságok döntő többsége munkáját az elfogadott irányelveknek megfelelően körültekintő alapossággal és a megújulásra törekedve kezdte meg.* Igazolódott az a várakozás, hogy kellő együttműködési készség és közös munka esetén a szervezeti hovatarozás nem akadályozza az oktatás átfogó tartalmi fejlesztését. *További alapos vizsgálatot igényel azonban azoknak a szervezési elveknek és kereteknek a felkutatása, amelyek a vázolt tartalmi fejlesztési célok megvalósítását a legmegfelelőbben támasztják alá.*

4. *A szakbizottságok első írásos javaslatai jelentős előrehaladást jelentenek, különösen a közös alapozó képzés kialakításában.* Nem sikerült azonban még elérni azt, hogy ezek a részanyagok egységes felfogásban és részletezettségben készüljenek el. A különböző ismeretkörök részletes kidolgozása persze nem azonos súlyú feladatot jelent. Emellett *a különböző szakbizottságok nem egyformán ítélték meg, esetenként alábecsülték a témakör belső strukturális átrendezésének szükségességét.* Az említett két tényező együtt mutatkozik meg az első részanyagok egyenetlenségében.

5. Az első szakbizottsági jelentések is *jelzik már azokat a területeket, ahol az ismeretkörön belüli és azok közötti koordinációt már a most következő munkaszakasz, a tantárgyi javaslatok kidolgozását megelőzően el kell kezdeni.* Ennek a koordinációnak az eszköze, elsősorban az érintett szakbizottságok, illetve tagjainak közvetlen eszmecseréje kell legyen. *Egymás anyagainak figyelmes áttanulmányozásán és a közvetlen kapcsolatok felvételén túl az elmúlt napokban a szakbizottsági vezetők és a*

(Folytatás a 3. oldalon)

Boy George Scott Wilson grafikája

Ballagási kitüntetések

A májusban ballagók közül többéves kiemelkedő munkájukért a következők részesültek a KISZ-bizottság legmagasabb kitüntetéseiben:

Pro Universitate díjat nyert *Hegedűs István* (Ipar klub, Ipar Közlöny, ipar szakvez., TDK); *Fábián Tamás* (Rajk Szakkollégium, TDK).

Az Egyetemi Közösségért díjat kapott *Kántor Csaba* (pb, hpcs); *Rácz Erzsébet* (Kari és Egyetemi Tanács, KISZ-rendezvények, Rajk Szakkollégium); *Srej Márta* (Közgáz klub).

Az Egyetemi Szakmai Munkáért díjat érdemelte ki *Sajben Klára* (TDK, Rajk Szakkollégium); *Szalai Zoltán* (TEK); *Vizi Izabella* (SG); *Vojna Katalin* (SG).

Kitüntető oklevélben részesült *Czakó Erzsébet* (Rajk Szakkollégium, TDK); *Csch Judit* (Rajk Szakkollégium, TDK); *Fóris Sándor* (amatőrszínpad, Rajk Szakkollégium); *Hársfalvi Tamás* (Rajk Szakkollégium, TDK, Társadalomtudományi klub); *Hoffmann Éva* (Egyetemi Tanács, Kari Tanács, TEK, KISZ-bizottság); *Kirilla Béla* (TEK); *Kohcsár Zoltán* (SG); *Kovács Károly* (pb, hpcs, TDK); *Matolcsi Ildikó* (TDK, Rajk Szakkollégium); *Nagy Sándor* (instruktor); *Orlovácz Mária* (SG, TDK); *Váczi József* (TEK); *Vályogos Győző* (Rajk Szakkollégium, TDK); *Vámos Adrienn* (ipar szaktitkár, SG).

Jutalmazások

Az egyetemi KISZ-bizottság ez év során nyújtott kiemelkedő teljesítmények értékelése alapján *nívódíjat* adományozott *az Agrár klubnak és az Ipar klubnak. Kitüntető oklevélben* részesítette a *Közép-Európa klub* értékes munkájának szervezéséért *Németh Zsoltot.* Elismerésben és jutalmazásban részesítette a *Homály klubot,* továbbá köszönetét fejezte ki a *KEN* szervezőinek értékes és eredményes munkájukért.

Veszélyes-e a tanreaktor...?

A csernobili atomerőműben történt szerencsétlenség figyelmünket a hazai reaktorokra irányította. Vajon fennáll-e egy hasonló veszély lehetősége, mennyire biztonságosak ezek a veszélyes üzemek?

Tőszomszédságunkban, a Budapesti Műszaki Egyetem tanreaktorának igazgatójához, Csom Gyulához fordultam kérdéseimmel.

— *Amikor tervezték a tanreaktor felépítését, akkor is vitát váltott ki, hogy hová kerüljön. A mai tapasztalatok szerint vajon helyes volt-e Budapest szívébe telepíteni?*

— A Budapesti Műszaki Egyetem tanreaktorához hasonló reaktor sok van a világon és ezek közül jó néhányat építettek nagyvárosban, hogy csak egyet említsek például Grázban, de tanreaktor van Londonban is. A tapasztalatok is azt igazolják, hogy semmiféle veszélyt nem jelent ez a fővárosra.

1971-ben indult meg nukleárisan a reaktor üzemelése, éppen most május 22-én lesz 15 éves. Ez alatt az idő alatt egyetlen olyan üzemzavar sem fordult elő, amely bármely oktatási program elhalasztását tette volna szükségessé.

— *Milyen teljesítményű a tanreaktor?*

— Eredetileg 10 kilowatt volt a maximális teljesítménye, de az igények és lehetőségek eredményeként felemeltük 100 kilowattra, 1980-ban részleges rekonstrukció eredményeként. Mindezzel együtt a reaktor teljesítménye kicsi. Míg egy nagy atomreaktor 40-50-szeresét is tartalmazhatja a kritikus tömegnek, addig a mi tanreaktorunk csak körülbelül 1,05-szörösét. A megengedett maximális hőmérséklet nálunk csak 60 Celsius-fok, a nyomás alig tér el az atmoszférikustól. Reaktorunk a nagy belső biztonságú, a víz-vizes-típusú tanreaktorok családjába tartozik. Ezek miatt bármilyen robbanás jellegű, vagy nukleáris baleset kizárt a mi rendszerünknél.

A tanreaktor üzemanyaga 10% dúsítású urándioxid. Üzemtöltete 28 kg üzemanyag, melynek 10%-a hasadóanyag,

(Folytatás a 3. oldalon)

KISZ-bizottság

Ösztöndíj, kollégium, lapok

Fontos kérdések, heves viták jellemezték a KISZ-bizottság legutóbbi ülését.

Az ösztöndíjelosztás körüli helyzetet elemezve a testület megállapította: az a feszültség, amelyet az azonos tanulmányi átlag esetén kapható különböző tanulmányi ösztöndíj okoz, több okból ered. A KISZ-bizottság támogatja azt a különbséget, amely az eltérő nehézségű évfolyamok létéből ered (tehát azt kompenzálja, hogy a felső években könnyebb jó átlagot elérni). Azt is támogatja, hogy a megadott keretek között a tanulmányi csoportok autonóm módon szavazzák meg az egyes ösztöndíjakat, tehát egyes csoportok jobban, mások kevésbé differenciálhatnak. Viszont súlyos hibának tartja azokat a különbségeket, amelyek abból adódtak, hogy az Ipar Kar kivételével rendkívül tág, elnagyolt átlaghatárok szerint osztották fel az egyes csoportok között az ösztöndíjkereteket, nem gondolva végig az ösztöndíjszabályzat sokkal igazságosabb csoportközi elosztást eredményező ajánlását, amely az Ipar Kar sikeres gyakorlatán alapul. Még durvább hibának tartja azt, hogy az információáramlás teljes csődjéből adódóan sok első csoportban egyáltalán nem volt ösztöndíjszavazás, hanem mindenki mechanikusan azt az összeget kapta meg, amelyet az elnagyolt átlaghatárok alapján a csoportjának az egyetemi keretből „vitt". Ezek a hibák egyrészt igazságtalan ösztöndíjelosztást eredményeztek, másrészt az ösztöndíjszabályzat helyes elvének (a csoportautonómiának) a megkérdőjelezését, a teljes központosításra való visszalépés felvetését. A csoportok autonómiája és felelőssége nélkül a diákok nem válnának felnőtté, nem tanulnának, gyakorolnának önállóságot és demokráciát, és mindezt az egyetem nem vállalhatja fel. Az értelmes önállósághoz persze nagyobb (és nem reálértékben csökkenő) ösztöndíjakra is szükség volna. A testület mindezek miatt javasolja, hogy az egyetemi ösztöndíjelosztás a jövőben a szabályzat eddigi ajánlása és az Ipar Kar bevált gyakorlata alapján folyjék.

Az egyetemvezetés a javaslatot elfogadta.

A KISZ-bizottság a továbbiakban — az egyetem nem kollégista, illetve elsős hallgatóit is politikailag képviselve — javaslatot tett a Ráday és Kinizsi utcai kollégiumok diákbizottságainak a *kollégiumi felvételi rendszer* módosítására. A testület helyesnek tartja, hogy a szociális helyzet 50, a tanulmányi eredmény 30 és a közösségi munka 20 pontot érjen a felvételinél az eddigi gyakorlatnak megfelelően. Javasolta azonban, hogy ezentúl valamennyi közösség egységes szempontrendszer alapján 10 pontig értékelhesse kollégiumra pályázó tagjait. Eddig ugyanis csak a kollégiumi DB-k, a KISZ és az SG pontozhatott 10-ig, a többi közösség által adható maximum kisebb volt. Pedig minden tevékenységcentrum egyformán hasznos és erőteljes mindegyikben végezhető „teljes erőbedobással" közösségi munka. A KISZ-bizottság másik javaslatát azzal indokolta, hogy az elsősök nyilvánvalóan kevesebb kollégiumi felvételi pontot tudnak szerezni tanulmányi átlagukkal (becslések szerint 4-gyel), és valószínűleg a közéleti munkájukkal is. Ezért az elsősök, akik egyáltalán kapnak tanulmányi pontszámot, a kollégiumi felvételnél kapják meg azt a pontszámot is (valószínűleg a 4-et), amennyivel bizonyíthatóan hátrányban vannak.

A Kinizsi és a Ráday DB a két javaslatot elfogadta azzal a megszorítással, hogy az elsősök pontszámát kétféleképpen számolják ki, és azt a változatot tekintsék véglegesnek, amely egyenletesebb évfolyamok közti elosztást eredményez a kollégiumokban a vidéki hallgatók számához viszonyítva.

A testület áttekintette *az egyetemi sajtó* helyzetét. Javasolta többek között, hogy a *Közgazdász* — melynek az övével egyező irányvonalát cselekvően támogatja — még nagyobb teret szenteljen az egyetemi reformot és demokratizálódást, a gazdasági, társadalmi, politikai reformfolyamatokat támogató, illetve a diákok által írt és a diákpárti írásoknak. Ennek érdekében meg kell vizsgálni, hogyan lehetne a Közgazdász terjedelmét vagy megjelenési gyakoriságát növelni, a főállású és a diák újságírók anyagi, erkölcsi megbecsülését, ösztönzését a szükséges mértékben javítani. A KISZ-bizottság javasolta azt is, hogy a *Klub Közlöny* az egyetemi közművelődés valamennyi tényezőjének programját közölje, segítse. A KISZ nem tartja indokoltnak saját lap indítását, de egyes fontos kérdésekben közérthető, tömör alkalmi kiadványokat kíván kiadni. (Pl. ösztöndíjelosztás.)

A bizottság értékelte a *Társadalomtudományi klub* egyéves munkáját. Eredményesnek ítéli, programját, irányvonalát, terveit cselekvően támogatja.

— *s*

Pályázati felhívás!

Amint arról több alkalommal hírt adtunk, a SKÁLA-COOP és az MKKE között tanulmányi díj alapítására megállapodás jött létre.

A jelenlegi I., II., III. és IV. évfolyamon (szaktól függetlenül) egy-egy 40 000 Ft-os első, 20 000 Ft-os második és 10 000 Ft-os harmadik díjat osztanak ki az *éves teljesítmény* komplex értékelése alapján a szept. 12-i tanévnyitón. További 7-7 hallgató plakettet kap.

A tanulmányi díj *pályázat útján* nyerhető el.

A pályázathoz — segítségként — formanyomtatványt biztosítunk, amit a *dékáni hivatalok* tanulmányi előadóitól lehet jún. 5-től átvenni. A pályázatokat ugyancsak a dékáni hivatalokban kell leadni — a *határidő jún. 30.* A követelményeknek megfelelően minden hallgató pályázhat (a népköztársasági ösztöndíjasok, a társadalmi szerződéssel rendelkezők is, azaz a tanulmányi díj az egyéb rendszeres juttatást nem érinti).

A pályázók rangsorolása a következő tényezők és pontszámaik alapján történik:

1. TANULMÁNYI EREDMÉNY

(40 pont). A két félév tanulmányi eredményének együttes átlaga legyen legalább 4,0. Ez 20 pontot ér. A 4,0 és 5,0 között a pontszám lineárisan emelkedik (0,05 = 1 pont). A tanulmányi átlagot a dékáni hivatalok igazolják.

2. SZAKMAI TEVÉKENYSÉG

(14 pont). Főbb elemei: tanulmányi verseny, házidolgozat, demonstrátori munka, fakultatív kollégium eredménye, szakmai gyakorlat, tananyagkorszerűsítésben, tananyagvitán való érdemi részvétel, S. G.-ben végzett oktató munka, ECONOMIX-ban, AIESEC-ben végzett szakmai munka.

Az értékelést az illetékes oktatók és diákközösségek véleményének figyelembevételével a dékánok végzik.

3. TDK-MUNKA

(20 pont). Egy évben az adott év két dolgozata vehető figyelembe, amennyiben ez az egyetemi konferencián előadásra került. (A kari TDK-n előadott dolgozatokat, amennyiben az egyetemi TDK-n nem szerepelt, a szakmai tevékenység keretében értékelik.)

	1 szerző	2 szerző	3 szerző	4 szerző	4-nél több szerző
I. díj	14	12	10	8	7
II. díj	10	8	7	6	5
III. díj	7	6	5	4	3
Felolvasott dolgozat	4	3	2	1	1

A TDK-tanács nívódíja szerzőnként plusz 2 pontot ér.

Az értékelést a Hallgatói Tudományos Tanács végzi.

4. MOZGALMI-KÖZÖSSÉGI MUNKA

(7 pont). Az értékelési szempontok: KISZ-munka, H. P. CS-ben végzett munka, kari, egyetemi tanácstagi munka, kollégiumi tevékenység, szak- és munkabizottságokban végzett munka, AIESEC, sport, művészeti csoportokban végzett szervezési-vezetői munka.

Az értékelést az érintett alapközösségek javaslatának figyelembevételével a KISZ-bizottság végzi.

5. KÖZMŰVELŐDÉSI TEVÉKENYSÉG

(7 pont). A művészeti együttesekben, klubokban végzett aktív tevékenység, írói-újságírói munka képezi az értékelés alapját.

Az értékelést az érintett alapközösségek javaslatának figyelembevételével a közművelődési bizottság végzi.

6. SPORTTEVÉKENYSÉG

(7 pont). Az aktív, versenyszerű sportolást kell értékelni a minőségi sport, az elért eredmények alapján. Az értékelést a testnevelési tanszék vezetőségének irányításával bizottság végzi.

7. AZ ELŐZŐ TÉNYEZŐKBE NEM ILLŐ,

ott nem értékelhető általános emberi magatartás figyelembevétele (5 pont).

E pontokat — az összbenyomás alapján — az értékelő bizottság adja.

Az egységes követelmény és értékelés biztosítása érdekében az értékelést az Ifjúsági Bizottság koordinálja. A díjakat a fenti szempontok alapján három tagú bizottság ítéli oda. E bizottság tagjai: a SKÁLA-COOP vezérigazgatója, az MKKE rektora és a KISZ-bizottság titkára, vagy megbízottjaik.

Horváth Gyula,
a KISZ-bizottság titkára

Dr. Kollarik Amália,
az ifjúsági bizottság elnöke

Felelőtlenségben tartott diákból nem válik felelős felnőtt

A KEN programjaként a Társadalomtudományi klub egyik vendége *Stumpf István* politológus volt.

Előljáróban megjegyezte, hogy a mai politizáló egyetemisták körében a szakadék már *nem* aközött a két magatartás közt van, hogy *szervezeten belül vagy kívül* politizálnak-e, hanem annak megítélésében, hogy *a politikai rendszer reformálható-e vagy sem.* Ma Magyarországon nincs ideje a radikális, struktúraformáló változásoknak, de *a nyolcvanas évek folyamatai sem a kis lépések politikáját vállaló, sem a struktúrával szembeforduló közéleti magatartásnak nem kedveznek.* A sokszor eredménytelen kis reformlépések könnyen az aktuális politikai helyzet kiszolgálásaként, legitimálásaként hatnak; a saját szempontjukból is roszszul működő politikai intézményekkel való szembenállás pedig könnyen az ellenzékiséggel, sőt, a rendszerellenességgel való összemosást eredményezheti. Ezért a politizáló egyetemi ifjúság jelentős része nem tudja, nem akarja megtalálni a helyét a makrostruktúrában, legfeljebb — jobbik esetben — a kisközösségekben, a lokális cselekvésben. Nehezen vagy egyáltalán nem talál vállalható pozíciót, ezért várakozik, halogat, jobb esetben megtartja erkölcsi tisztaságát, tanul.

Melyek ennek az új jelenségnek az okai?

Az egyetemisták — sok kérdésben maga az egyetem is — a kormányzat számára „nem fontosak", igényeik méltányolhatósága az aktuális politika függvénye, csak egy-egy válságszituációban figyelnek oda rájuk, mint „politikai jelzőrendszerre." *Az aktuális politika ma nem számol az egyetemistákhoz, az egyetemekhez fűződő hosszabb távú társadalmi érdekekkel.*

Felnőtt egy generáció — s ez a másik ok —, amelynek nincsen pozitív élménye a szocialista társadalom teljesítményéről, sem az ifjúsági szervezetrendszerről. A korábbi propaganda minden sikert a politika érdemének tulajdonított. Ezért ma a súlyos problémákért a társadalom, s így az ifjúság is a politikát teszi felelőssé. Ha megfosztják az önállóságtól, a felelősségtől, a választástól, akkor nem is vállal felelősséget, konstruktív kiutak keresése helyett — amelynek készségére sosem tanították — — nemet mond a politikának.

Az egyetemeken a helyzet még rosszabb. A diákok bekerülnek a középszer gépezetébe. Az elégségesnél nagyobb teljesítményre ritkán ösztönzi bármi is őket, nem tudják, hogy az egyetem után tudnak-e vele valamit kezdeni.

Ráadásul az egzisztenciális függőség, a felnőtt embereknek a szülőktől való nagyfokú kiszolgáltatottsága, az egyetemen belüli paternalista *viszonyok infantilizálnak.*

A kibontakozás esélyei egyedül a klubok, körök, szakkollégiumok autonómia-kísérleteiben lelhetők meg.

Azért sem a KISZ-ben — és ez lesz a harmadik ok —, mert annak az 1957-ben a politikai válság felszámolását célzó, felülről lefelé épülő, túlhierarchizált szervezete lényegében változatlan maradt, miközben a társadalmi helyzet lényegesen változott. A KISZ az elmúlt néhány évben — a kisebb változtatások ellenére — sem volt képes az ifjúsági érdekeket integrálni, *számottevő eredménnyel* képviselni.

Az új fejlemény a KISZ-en kívüli autonóm csoportok megerősödése. *A társadalomhoz hasonlóan lassan az egyetemen is tagoltabb intézményrendszer alakul ki.* A kollégiumok bizonyos körei, a szakkollégiumok, egyes klubok, öntevékeny csoportok struktúrái, mechanizmusai használható mintákat, szocializációs terepet, értelmes versenyhelyzeteket teremtenek. *Az egyetemi társadalom civil formáinak, autonóm társadalmi létszféráinak kibontakozása figyelhető meg.*

Az új egyetemi mozgalmakat egyaránt fenyegeti a középszer visszahúzó ereje és a politika „csak ne történjék semmi" magatartása. Pedig jobb egy radikális ifjúság, mint egy passzív tömeg, amely nem tanulja meg a konfliktushelyzetekben való viselkedést, az önmagáért és a társadalomért való felelősséget.

Ebben a helyzetben a KISZ és a politika azt teheti, hogy tolerálja ezeket az értékes mozgalmakat és eltanulja értékeiket. Erre annál is inkább szükség van, mert a kutatások szerint méginkább kettős értékrenddel bíró, „cinikusabbá" szocializált nemzedékek jönnek az egyetemekre, amelyeknek megnyerése még ezeken a vonzóbb, demokratikusabb formákon keresztül is a mainál nehezebb lesz a teljesítményvisszatartással, az egyszer mussal szemben.

B. Kiss

A filozófiai tanulmányi verseny eredményei

„Az 1985—86-os tanév II. félévében, a filozófia tanszéken tartott tanulmányi versenyen a következő eredmények születtek:

Első helyezett: Papp István (Pénzügyi II/3. csop.); „Gondolatok az empirizmusról és a racionalizmusról világunkban" c. dolgozattal (1000.— Ft jutalomban részesült).

A két második helyezett: Fábián Katalin (Külgazdaság II/1. csop.); „A XII—XIV. századi fiolozófia Olaszországban" c. dolgozata, valamint Kőhalmi István (Pénzügy II/2. csop.); „A tagadás tagadása mint általános fejlődési törvény" c. dolgozata. A két második helyezett 600—600 Ft-os jutalomban részesült. A filozófia tanszék térítette a dolgozatokat benyújtó hallgatók gépelési költségeit.

A legújabb ef-lapok

kritikus szemléletű írásokban foglalkozik a felsőoktatási KISZ megújításával, az önkormányzatok kialakításának példáival, a tájékoztatáspolitikával. Közli a KISZ KB egyetemi és főiskolai tanácsának költségvetését. Kulturális rovatában többek között Németh László, Sinka István, a Kelet Népe és fiatal egyetemista költők, írók szerepelnek. Szakolczay Lajos irodalomtörténészszel a határainkon túli magyar irodalomról készített tartalmas beszélgetést Filep Tamás. A szlovákiai és romániai magyar irodalomról közöl recenziókat a lap. Most sem hiányzik a politológiai összeállítás.

Vasárnap is nyitva

A Központi Könyvtár — a korábbi évek gyakorlatának megfelelően — vizsgaidőszakban vasárnap is az olvasók rendelkezésére áll.

Ennek megfelelően nyitva tartásunk az alábbi vasárnapokon:

1986. május 18-án 9-13 óráig;
május 25-én 9-13 óráig;
június 1-én 9-13 óráig;
június 8-án 9-13 óráig;
június 15-én 9-13 óráig.

Pályázati felhívás!

Az SZVT Prognasztikai Szakosztálya pályázatot hirdet egyetemi és főiskolai hallgatók részére az alábbi témakörökbe tartozó tanulmány kidolgozásra:

1. Magyarország 2020-ig (Társadalmi-gazdasági változások, a társadalmi struktúra alakulása, a kultúra, a jogi és intézményi rendszer távlati fejlődésének irányai, a gazdasági erőforrások felhasználása stb.)
2. Természet és gazdaság kölcsönkapcsolata.
3. A kommunikációs technika és az oktatás kapcsolatának jövője.
4. Innovációs irányzatok. (A műszaki, gazdasági, társadalmi, politikai, jogi innovációk és azok kapcsolódásai.)

A tanulmányokkal kapcsolatban követelmény, hogy azok járuljanak hozzá a jövőkutatás elméletének és módszertanának fejlesztéséhez.

A pályázat jeligés. A pályázó nevét és címét zárt borítékba kell helyezni, a borítékon a jeligét fel kell tüntetni!

A pályázat beküldési határideje: 1986. szeptember 30. A pályázat javasolt terjedelme: 20—40 normál gépelt oldal.

A pályázatot a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság Titkárságához (1061 Budapest, Anker köz 1—3. sz.) kell két példányban benyújtani. A pályázatot tartalmazó borítékra írják rá: Prognosztikai Pályázat.

A pályaműveket bizottság bírálja el, 1986. december 1-jéig.

A pályadíjak a következők:

I. díj 8000 Ft
II. díj 5000 Ft
III. díj 4000 Ft

Az arra érdemes pályamunkák — a pályázó hozzájárulásával — publikációs lehetőséget is kapnak.

A pályázattal kapcsolatban részletesebb fevilágosítást ad: Tóth Attiláné dr., Budapesti Műszaki Egyetem, filozófia tanszék (tel.: 665-981) és dr. Nováky Erzsébet, MKKE Népgazdasági Tervezési Intézet (tel.: 170-233/244).

Gondolj rám (Nagy Gábor képe)

Az agrárközgazdasági tanszék munkájának értékelése

Az ipari kar tanácsa május 12-én tartotta legutóbbi ülését. A résztvevők egyperces néma felállással adóztak a nemrég elhunyt Megyeri Endre emlékének, majd Csáki Csaba rektor a képzéskorszerűsítési munkálatok állásáról adott tájékoztatót.

A szakbizottságok (közgazdasági elmélet-gazdaságpolitika, vállalatgazdaságtan, technológia, nemzetközi kapcsolatok, módszertan, pedagógia-tanárképzés, filozófia-politikatudományok, idegen nyelvek) *vezetőségének május 11-i ülésén elhangzott beszámolók arról tanúskodnak, hogy az alapképzés tantárgyi struktúrája* (a törzsanyagok összeállítása) *rövid időn belül elnyeri végső formáját.* A vezetőségi ülésen a szakosításról is elhangzott egy javaslat: *az egyetemen a jövőben négy szak — általános, tanár-, gazdálkodási, nemzetközi — induljon.* Ezekhez további szakirányok kapcsolódnának. A képzéskorszerűsítési munka következő stádiuma, tehát a szakirányok kialakítása, ezek koordinálása.

Ezután került sor a kari tanács fő napirendi pontjának, az agrárközgazdasági tanszék oktató-nevelő és tudományos munkájának megbeszélésére. *Vági Ferenc* tanszékvezető egyetemi tanár *szóban egészítette ki a tanszék írásos beszámolóját.* Az ezután következő hozzászólásokból is kiderült; az agrárközgazdasági *tanszék létszámgondokkal küzd,* munkájára *igen nagy terhelést jelent a nemzetközi kapcsolatok ápolása is.* Ugyanakkor *élen jár a tudományos fokozatok szerzésében;* és jóval az egyetemi *átlag felett jutnak külföldi tanulmányutakhoz* a tanszék fiatal munkatársai. Az agrárközgazdasági tanszék szakmai utak, kirándulások szervezésével közelebb kívánja hozni az elméleti oktatást a gyakorlathoz: *problémát okoz azonban az, hogy a tanrendben szereplő üzemlátogatásokhoz gyakran nem áll rendelkezésre az egyetemi busz.*

A tanszék az egyes *tantárgyak oktatását állandóan fejleszti,* és az elmúlt évek során több *új tárgy elindítását határozta el.* Az oktatásban *nagy súlyt fektet az esettanulmányokra,* a számítógépek alkalmazására; az agrár szakos hallgatók rendszeresen részt vesznek különböző konferenciákon is. Ag agrárközgazdasági tanszék *munkájának középpontjában jelenleg két feladat áll; egyrészt a tudományos munkában a perspektivikus kutatások előtérbe helyezése, másrészt olyan stratégia kidolgozása, melynek segítségével a képzéskorszerűsítési reformhoz kapcsolódhat.*

A tanács *ezután az ipari kar tanulmányi versenyeit és TDK-munkáját értékelte.* Ez a téma *azért is érdemel megkülönböztetett figyelmet, mert a következő OTDK közgazdasági szekciójának egyetemünk lesz a gazdája.*

Az ipar *kar jelentősen előrelépett a TDK-mozgalomban: a tizenegy szekció közül hatot az ipar kar rendezett,* az elkészült dolgozatok 60%-a az ipar karról került ki. Nemcsak mennyiségi, hanem *pozitív minőségi változásról is szó van:* hogy ez a tendencia megmaradjon, ahhoz a TDK-munka eddignél nagyobb elismerése szükséges (például érdemjegygyel, a jelenleg még igen szerény anyagi keret bővítésével stb.). A pozitív fejlemények mellett azt is meg kell jegyeznünk, hogy mind az oktatók, mind a hallgatók részéről *igen gyér volt az érdeklődés a TDK-dolgozatok felolvasása iránt.*

A kari tanács ezt követően a *60 éves Bikics Istvánt köszöntötte, aki jövőre nyugdíjba megy,* de munkájára a technológiai tanszék ezt követően is számít. *Kerékgyártó Györgyné* dékán végül a legutóbbi egyetemi tanácsülésen és az Ipari Minisztérium tanácskozásán elhangzottakról adott tájékoztatást és egyéb aktuális kérdésekről, feladatokról beszélt.

R.

KEN-visszhangok

Lenger Csaba, a KEN főszervezője:

— Úgy gondoltuk, hogy a KEN-nek olyan erősek a hagyományai, hogy önmagában is sikert biztosít, ezért megpróbálkoztunk néhány kísérlettel. Az, hogy a karok helyett bárki indíthat jelöltet nagyon jól bevált, a négy baráti kör indulása mindenképpen sikernek könyvelhető el. A rektoruralom ötlete viszont nem jött be, a jelöltek nem készültek erre, pénzzel sem tudtuk igazán támogatni, s túl hosszú is lett miatta a rendezvénysorozat. A tanár—diák vetélkedőre is alkalmasabbnak látszik a tavalyi jól bevált forma, amikor a rektorválasztáson állítottak ki egy csapatot. A választást a mostaninál rövidebbre kell fogni. A zsibinap sikeres kezdeményezésnek bizonyult, de nem szabad az utolsó napra hagyni. Ennyit az újításokról. Nagyon örültünk, hogy a KEN-nel foglalhattuk el az új egyetemet, s így bebizonyíthattuk, hogy lehet itt színvonalas ifjúsági rendezvényeket lebonyolítani.

Matusek Judit, harmadéves hallgató

Szerintem jó, hogy ilyen hosszú volt a KEN, mert így egy-két programra biztosan tudott időt szakítani mindenki. A KEN(D) MIT TUD? színvonalasabb volt, mint tavaly. Hasonlóan az elmúlt évihez, idén sem tetszett, hogy egy-két pont döntött az első két csapat között, de a másodiknak már nem járt semmi, s így keserű szájízzel távoztak. Nagyon tetszett, hogy az egyik csapatnak (a ROKUN-éknak) saját arculata, következetesen végig vitt, markáns karaktere volt, ez mindenképpen emelte a színvonalat — nem titkolom, én nekik szurkoltam. Ami szomorú emlékem, hogy a választás után a győztes emelt fővel, a vesztes lesújtottan távozott, s maradt a szemét, meg vagy heten-nyolcan takarítani.

Horváth Gyula, egyetemi KISZ-titkár:

— Összességében nagyon jónak értékelem az idei KEN-t, sok színvonalas program volt. A választási kampány vásári hangulata, kavalkádja nem zavarta az oktatást, s maradandó károkat sem okozott az egyetemnek, így nem tudok egyetérteni azokkal a véleményekkel, akik csak a „felfordulást" látták meg ebből a jól sikerült, bár talán kissé hosszúra nyúló rendezvénysorozatból. A következő KEN-en — mert természetesen lesz jövőre is — ügyelni kell, hogy a jelöltek egyénisége jobban megjelenjen a rektorválasztáson.

Bemutatjuk

Az üzemeltetési osztály vezetőjét

Nagy Imre 1954-ben végzett a Műszaki Egyetemen, 55 éves. Március 24-e óta dolgozik egyetemünkön, az újonnan létrehozott üzemeltetési osztály vezetőjeként.

— *Mivel foglalkozott korábban, mielőtt megpályázta ezt az állást?*

— Ez a harmadik munkahelyem. Először egy ipari nagyvállalat energiagazdálkodási és karbantartási főosztályvezetője (népszerűbb néven főmechanikusa) voltam, majd a Gépipari Technológia Intézetnél volt a mostanihoz hasonló beosztásom. Tavaly decemberben álláshirdetés alapján jelentkeztem ide.

— *Mik a feladatai az üzemeltetési osztálynak az egyetemen?*

— Lényegét tekintve az osztály feladata az, hogy az egyetem oktatóit és hallgatóit kiszolgálja, azokat a létesítményeket, ahol az oktatás és az egyéb kapcsolódó szolgáltatások folynak úgy üzemeltesse, hogy az megfeleljen az egyetemi elvárásoknak. Alapvetően tehát szolgálatként fogom fel ezt a munkát. Konkrétabban fogalmazva a feladatunk az egyetem gépészeti, oktatástechnikai berendezéseinek az üzemeltetése, karbantartási, javítási munkák elvégzése, a személy- és áruszállítás lebonyolítása, továbbá a rendészeti és vagyonvédelmi feladatok ellátása. Szeretném azonban hozzátenni hogy alig másfél hónapja vagyok még csak itt, így a hozzánk tartozó feladatok teljes körét, az osztály helyét az egyetem életében még nem látom pontosan.

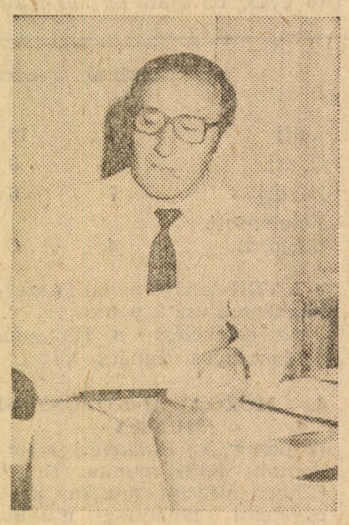

— *Bizonyára ez alatt a néhány hét alatt is megfogalmazódtak már önben bizonyos problémák, hiányosságok az üzemeltetéssel kapcsolatban.*

— Igen, néhány területen már észlelem a gondokat. Az egyik, hogy az egyetemen külön van választva a felújítás a karbantartástól. A kapacitáskihasználás érdekében mindenképpen szükség lenne valamilyen kényszerkapcsolatra e két terület között. Ennél is fontosabbnak tartom azt a megállapítást, hogy külső kapacitásokat csak olyan nagyobb munkáknál szabadna igénybe venni, amire saját erők nem állnak rendelkezésre (beleértve a saját erőkbe a kisszövetkezet szakcsoportjait is). Már most látszik az is, hogy a karbantartó bázist komplettebbé kéne tenni, hogy alkalmasabb legyen összefüggő feladatok elvégzésére. Ehhez jelenleg bizonyos szakmák hiányoznak.

Itt szeretném elmondani azt is, hogy a kollégiumok és az ott lévő, szórakoztatást szolgáló létesítmények üzemeltetése, fegyelmi helyzete nem megfelelő, a kollégium igazgatósága, a nevelőtanári kar és a diákbizottságok nincsenek a helyzet magaslatán. Sok a szabálytalanság, a rongálás. Véleményem szerint sürgősen ki kellene adni egy, a működést és a magatartást szabályozó házirendet ezek megszüntetésére.

— *Milyen gondok mutatkoznak a szorosan vett üzemeltetési feladatok elvégzésénél?*

— Figyelembe véve, hogy az öt gépjárműből álló park igen jelentős, mintegy kétmillió forintos értéket képvisel, szükségesnek tartanám ezek hatékonyabb kihasználása és jobb műszaki állapota érdekében egy telephely kialakítását — garázsokkal, javítóműhellyel buszbeállóval együtt. Gondot látok a kazánok, hőközpontok, klímaberendezések folyamatos üzemeltetésénél is. Itt egyrészt munkaerőhiány van, másrészt a meglévő gárda jórészt nyugdíjasokból áll, ami a mind korszerűbb technika belépésével egyre inkább gondot fog okozni. A munkaerőhelyzeten az egyetem diszpécserközpontok kialakításával próbált enyhíteni, de hosszú távon csak kvalifikált szakemberek felvételétől várhatunk megoldást, aminek úgy a személyi, mint a bérfeltételeit meg kell teremteni.

— *Jelent-e nehézséget az, hogy az egyetem kettéválik régi és új épületrészre?*

— Igen, ebből is adódnak problémák. Legfőképpen talán a fűtésnél érezhetőek ezek, a régi és az új rendszer együttes működtetése következtében ugyanis egyes részek alulfűtöttek, mások túlfűtöttek lesznek. Ezzel az állapottal még a következő télen is számolni kell. Hosszabb távra mutató probléma, hogy akár szintenként, akár épületszárnyanként nézzük, nem szakaszolható kellő mértékben a fűtés. Hasonló a gond a világítással is, csak egyszerre lehet kapcsolni bizonyos nagy blokkokat, s emiatt ahol bőséges természetes fényt kap a folyosó, ott is állandóan égnek a villanyok (ha égnek egyáltalán, mert a fényforrások élettartama kritikán aluli). Ezeken a visszásságokon a kivitelező — ha elrendelik neki — most még tud változtatni, de utólag már magunknak, a saját költségünkre kell majd megoldanunk azokat.

— *Köszönöm a beszélgetést, és munkájához sok sikert kívánok!*

Zs. E.

Veszélyes-e a tanreaktor?

Beszélgetés Csom Gyulával, a BME tanreaktorának igazgatójával

(Folytatás az 1. oldalról)

tehát 2,8 kg. Egy nagy reaktor, mint például a csernobili üzemeléséhez 200 tonna üzemanyag kell, ennek 1,8%-a hasadóanyag, azaz 3,6 tonna. A mi reaktorunkban az elmúlt 15 évben felhalmozott radioaktivitás körülbelül annyi, mint amennyi a most balesetet szenvedett csernobilihez hasonlóban egy-két másodperc alatt keletkezik. Ha hiba fordulna elő a reaktorban, akkor sem kerülne ki belőle olyan nagyságrendű sugárzás, amely veszélyes lenne.

— *Milyen biztonsági rendszerrel van felszerelve a tanreaktoruk?*

— A reaktor biztonságát belső és külső garanciák garantálják. Belső biztonságnak azt tekintjük, hogy a reaktor — a reaktorban lejátszódó belső fizikai, hőtechnikai folyamatok eredményeként —, nem hajlamos veszélyes meghibásodásra. A reaktorban magában, olyan visszacsatolási rendszer van, amely egy esetleges nem kívánatos változást visszafordít.

„Reaktorunk úgynevezett belső biztonsággal rendelkezik, ami azt jelenti, hogy a víz melegedésével a reaktor teljesítményének növekedésével párhuzamosan elfogy a »reaktivitás«, s a reaktor magától leáll. Természetesen ezen kívül megfelelő biztonsági rendszert is tartalmaz a reaktor."

Külső biztonsági garancia alatt értjük a tanreaktorhoz külön erre a célra épített szabályozó biztonsági rendszert, amelynek aktív működésére akkor van szükség, ha a reaktorban lejátszódó folyamatokat a kívánt irányba akarjuk terelni (például leállítani). A belső és külső biztonsági rendszer együttesen garantálja a tanreaktor problémamentességét.

— *Gondolom, egy ilyen veszélyes üzemnél nem hanyagolható el a karbantartás sem. Milyen terv szerint végzik ezt?*

— Nálunk heti program a tervszerű megelőző karbantartás és olyan műszaki-fejlesztési program megvalósítása, amelynek eredményeképpen a reaktor és a hozzá csatlakozó kísérleti és egyéb berendezések mindenkor az adott időszak világszínvonalán vagy annak közelében állnak. Ezen kívül minden nyáron két hónapon át, télen egy hónapig, nemcsak karbantartást végzünk, hanem műszaki fejlesztést is. Mint már említettem, az oktatási és kutatási célú felhasználással párhuzamosan három éven keresztül folyt a rekonstrukció, amelynek keretében korszerűsítettük az irányító rendszert 1980-ra.

— *A tanreaktor melléktermékei veszélyesek lehetnek a környezetre, gondolok itt a Dunára, amellyel a tanreaktornak kapcsolata van. Milyen intézkedéseket tesznek a környezet védelmében?*

— A reaktoron belül és kívül elhelyezett különböző pontokon működő nagyrészt magyar dózismérők biztonsága kizárja a környezet, a levegő, a víz szennyezését. Két évvel a reaktor üzembe helyezése előtt kezdtük el mérni a majdani reaktor helyén a háttérsugárzást, hogy összehasonlítási alapunk legyen a későbbiekben. Azóta folyamatosan mérjük a háttérsugárzás erősségét, hetente kétszer kedden és pénteken, azonban amióta a tanreaktor üzemel, nem volt olyan eset, amely a háttérsugárzástól eltért volna.

De ha netán az uránrudakat védő hegesztett alumíniumcsövön bármilyen sérülést, hajszálrepedést észlelnénk, azt azonnal biztonságba tudnánk helyezni. „Reaktorunkhoz ugyanis, egy olyan radioaktív hulladékkezelő-rendszer épült, amely egy, a miénknél sokkal nagyobb reaktor igényeit is képes lenne kielégíteni. A radioaktívan szennyezett vizet pihentetni, hígítani, tisztítani tudjuk, így tőlünk csak ivóvíz minőségű víz kerülhet a Dunába. A szilárd radioaktív hulladékokat megfelelő védelemmel ellátott helyen gyűjtjük, majd úgynevezett izotóptemetőkbe szállítjuk, ahol végleges kezelésre és tárolásra kerülnek azok. A kiáramló levegőt egy regiszterrel ellátott berendezés ellenőrzi, ami a vezérlőteremben található. Ha a levegőben sugárszennyeződést észlelnénk, vagy a szellőző elromlana, a rendszer kikapcsolná a reaktort.

— *A most balesetet szenvedett reaktor milyen következtetésekre készteti önöket?*

— „Az atomerőmű a környezetre potenciálisan valóban veszélyesebb, mint az egyéb típusú erőművek. Bizonyos potenciálisan szóba jöhető súlyosabb rendellenességek valóban kihathatnak a környező lakosságra, ezért mindent el kell követni annak érdekében, hogy ez a potenciális lehetőség ne realizálódhassék." De az önvizsgálat mellett nekünk a realitások talaján kell állni, hiszen a mi reaktorunknál nincsen ilyen veszély. Ugyanakkor a tanreaktor-kezelés, valamint a hulladékkezelés oktatásánál szigorúan megköveteljük a biztonságos tevékenységet a nappali hallgatóktól és a továbbképzésben részt vevő paksi és egyéb szakemberektől.

H. E.

(Az idézetek a Jövő Mérnökében a témáról megjelent cikkekből valók.)

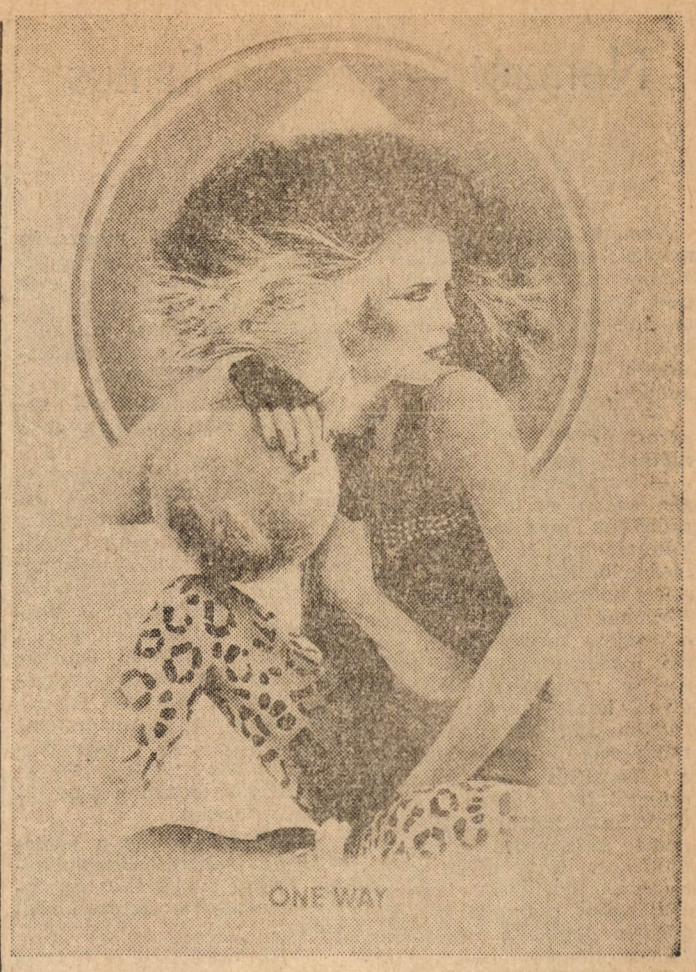

Syd Brak grafikája

A képzéskorszerűsítési csúcsbizottság jelentése

(Folytatás az 1. oldalról)

csúcsbizottságok együttes ülésével is elősegítettük ezen folyamatok beindulását.

6. *Az egyes szakbizottságok anyagainak értékeléséből szeretnénk jelzésszerűen kiemelni néhány általános problémát, amelyekre a következő munkák során fokozottabban figyelni kell.*

— *Az átfedések egyik komoly forrása a jelenlegi diszciplinák elhatárolatlansága, egymással koordinálatlan kialakulása.* Egy sor esetben ugyanaz a téma, lényegében azonos megközelítésben több ismeretkörben, illetve egy ismeretkörön belül több helyen is megjelenik. *Az ilyen átfedések feltárása és kiküszöbölése a következő munkaszakasz fontos feladata.*

— *Számos esetben nem valósítható meg és (vagy nem lenne célszerű) egy adott problémakör integrált, multidiszciplináris oktatása. Ezeken a területeken bizonyos ismétlések természetesek, de nyilván fennáll a veszélye annak, hogy a problémák „eltérő aspektusból" való tárgyalása számos felesleges ismétléshez is vezet.* Ilyen esetben a tematikák nem elégségesek az ismétlések jellegének elbírálására.

— *Különös figyelmet kell fordítani annak tisztázására, hogy az általános közgazdaságtani, gazdaságpolitikai, tervezési, vállalatgazdaságtani, szervezési, vezetési, marketing, számviteli, statisztikai stb. ismereteken túl milyen sajátos ágazati és funkcionális ismeretek igényelnek külön oktatást, s mi legyen azok tanrendi elhelyezése.* (E probléma már részben kapcsolódik a következő törzsanyagok és a leendő szakirányok tananyagai közötti elhatárolás kéréséhez.)

7. *A szakbizottságok tovább folytatják munkájukat* a korábbi munkaterv szerint. *A soron következő feladatok:*

— egyes ismeretkörök anyagainak figyelmes áttanulmányozása: a potencionális átfedések, koordinálatlanságok, hiányok feltárása;

— közvetlen bizottságközi kapcsolatok, konzultációk kezdeményezése a felmerülő kérdések tisztázásra, a csúcsbizottsági koordinátorok részvételével;

— el kell kezdeni a különböző tantárgyak elhatárolását és javaslatot kell tenni azok tantervi elhelyezésére az „Irányelvekben" megadott órakereteknek és szakosodási irányelveknek megfelelően. A különböző tantárgyakra vonatkozó javaslatokat kérjük a csúcsbizottsághoz eljuttatni. (Szerkesztési formai szempontból a VI. bizottság jelentését javasoljuk követendő mintának.)

8. *Az „Irányelvek" szakirányokra vonatkozó általános megállapításait figyelembe véve június közepéig előzetes javaslatokat kell kidolgoznunk a modulokon belüli szakosítás lehetséges irányaira.* Kérjük az egyes tanszékvezetőktől és szakbizottságoktól, hogy tegyenek konkrét javaslatokat a lehetséges szakirányokra, röviden jellemezve azok funkcióját, várható keresletét, belső tantervi struktúráját stb. A közgazdaságtani modulon belüli irányokra vonatkozó javaslatokat az I—II., a főiskolai és gazdálkodástani modulokra vonatkozó javaslatokat, a III—IV. szakbizottsághoz kérjük eljuttatni. Egyidejűleg kérjük ez utóbbi bizottságok vezetőit, hogy a javaslatok összegyűjtése során közvetlenül lépjenek kapcsolatba a tanszékekkel és a többi szakbizottságokkal.

Képzéskorszerűsítési csúcsbizottság

Hallgatói Tudományos Tanács

Az egyetemi TDK-konferencia költségvetése

A HTT legutóbbi ülésén értékelte a TDK-konferenciát, valamint áttekintette annak költségvetését:

Források: A Hallgatói Tudományos Tanács által biztosított (egyetem, KISZ-bizottság, Művelődési Minisztérium, Skála-Coop) 221 775 Ft, tanszéki, szakcsoporti, vállalati felajánlásból 29 800 Ft, összesen 250 575 Ft.

Kiadások: központi díjak 128 200, külső különdíjak 29 800, gépelési költség 73 975, a nem díjazott, de elfogadott dolgozatok jutalma 18 000, technikai költség 600, összesen 250 575 Ft.

A propaganda, gépelési, szervezési munka túlnyomó többségét társadalmi munkában végezték. A TDK-t több éven át kiemelkedően segítő néhány oktató központi egyetemi keretből kap jutalmat.

Az idei TDK-konferencia költségvetése *mintegy másfélszerese* a tavalyiának. Ennek az az oka, hogy jóval több dolgozat érkezett, és a gépelési költségek is emelkedtek. A forrásokat nagy erőfeszítéssel, összefogással sikerült az idei évre előteremteni.

A TDK tartalmi értékelését előző számunkban a TDK-záróülés kapcsán ismertettük. Szükségessé vált, hogy újragondoljuk a pontrendszert, valamint a TDK-ra és a TDK-munka oktatói segítésére való ösztönzés, motiváció kérdéseit. Ez, továbbá a vállalati támogatások szervezett felkutatásának rendszere a következő HTT-ülés témája.

A testület kiegészítette a *Skála-alapítvány TDK-pontrendszerét.* Az újonnan létesített nívódíjra (kiemelt I. díj) szerzőnként *plusz 2 pont* adandó.

A jövő évi egyetemi TDK-konferencia tervezett időpontja április 22—29. A következő országos közgazdasági TDK-konferencia 1987 novemberének első felében egyetemünkön zajlik.

Az új klub egy éve

OKTÓBERBEN ALAKULT *Társadalomtudományi klubunk* célja a reális, kritikus társadalomtudományi gondolkodás és a közművelődés elősegítése volt az egyetemen. Olyan profilt terveztünk kialakítani, amelyben a politológia, a szociológia, az egyetempolitika, a nemzeti gondolat és a közép-kelet-európai együttműködés — tehát mind-mind olyan téma válik közös gondolkodás tárgyává, amely nincs a társadalomban és az egyetemen megfelelő mértékben és módon előtérben. Az egyes témákhoz kapcsolódva is új színeket, új gondolkodásmódokat, különböző megközelítési utakat próbáltunk felvillantani, ütköztetni az egyetemi közéletben. Megkíséreltünk hozzájárulni, hogy az egyetemen a különböző értékeket, nézeteket valló hallgatói körök közelebb kerüljenek egymás megértéséhez, együttműködjenek. Úgy érezzük, hogy ezeket a terveket működésünkkel, 35 programunkkal, amennyire körülményeink közt tőlünk tellett, sokban megközelítettük. Klubunk működési módja, belső demokráciája is ezeket az értékeket igyekezett megcélozni. Mindezt az értelmiségivé válás fontos eszközének tekintjük.

Az első félévi *egyetempolitikai klubot* a téma körüljárása után tavasszal olyan sorozat váltotta fel, mely egyetemünk jeles oktatóinak *műhelyébe* engedett bepillantást. A *Sárközy Tamással, Andorka Rudolffal, Juhász Gyulával* folytatott beszélgetések azonban az érdekes témák, közvetlen légkör ellenére nem váltottak ki méltó érdeklődést (átlag ötvenen vettek részt). Sokan talán azt gondolták, hogy oktatóinkat úgyis bármikor hallhatják. Ennek ellenére sorozatunkat körültekintőbb szervezéssel folytatni szeretnénk.

A *politológiai klub* az első félévi sikeres rajt *(Kukorelli István* a választásokról, *Lengyel László* a társadalmi modernizációról, *Szabó Máté* az alternatív mozgalmakról, *Soós Károly Attila* és *Tardos Márton* az önigazgatásról, *Kéri László* az ifjúság szocializációjáról) után tavasszal kettévált, *politológia és szociológia* klubbá. Sajnos mindössze öt programot tudtunk megvalósítani ezekben a témákban, a vártnál szerényebb érdeklődés (átlag hetvenöten) mellett. *Zinner Tibor* az ötvenes évek koncepciós pereiről a tények minél teljesebb számbavételére koncentráló, a mélyebb okok, összefüggések feltárására nem vállalkozó előadást tartott. *Gombár Csaba* új kutatási eredményeket tárt fel a helyi társadalom, a helyi hatalom elemzése során. *Varga Károly* a hiány szociálpszichológiájáról tartott új tudományos elemeket tartalmazó beszélgetést. *Stumpf István* az egyetemi ifjúság helyzetéről, szocializációjáról, az új egyetemi mozgalmakról tartott vitaindítót. *Miszlivetz Ferenc* és *Szabó Máté* pedig az új társadalmi mozgalmakról és az alternatív elméletekről vitatkozott egymással is.

A KÖZMŰVELŐDÉSI SOROZAT működése az őszi *Szárszó 1943*-emlékest, az *Erdélyi magyar költők estje* és a *Szilágyi Domokos*-emlékest után rendszeresebbé vált. Programjából kiemelkedett a *Grendel Lajos* szlovákiai magyar íróval folytatott tartalmas beszélgetés. Sajnos szerény érdeklődést váltott ki a *Forrás kör Illyés Gyula*-emlékestje. Sokak számára kellemes meglepetésnek és mély élménynek bizonyult *Kun János* debreceni előadóművész *Századvég* című irodalmi estje *Illyés, Csoóri, Hervay Gizella* és mások műveinek szuggesztív összeillesztésével és elmondásával. Zenei programjaink közül a *Kaláka* együttes határainkon túli magyar költők műveiből adott sokszínű, jó hangulatú koncertet, *Kobzos Kiss Tamás* és *Miquel Montanaro* pedig emlékezetes nemzetközi zenei összeállításával forró sikert aratott. Sajnos e klubunk iránt sem volt egyenletes az érdeklődés (átlag negyvenen-kilencvenen voltunk). Ezen a hasonló profillal működő többi közgázos klubbal való jobb egyeztetés útján igyekszünk majd segíteni.

LEGSIKERESEBB KLUBUNK továbbra is a *Közép-Európa Klub,* színvonalában és kétszáz főt közelítő közönségében is. A határainkon túli nemzetiségeink helyzetét ismertető vonulatunk utolsó állomásaként *Arday Lajos* Nemzetiségek Jugoszláviában címen tartott tárgyszerű, gazdag előadást. (A szlovéniai magyarokról korábban már a szlovén—magyar közös nemzetiségkutatás egyik résztvevője, *Székely András Bertalan* is beszélgetett velünk.) A cseh, valamint a lengyel nemzettudatról és közgondolkodásról az ősszel tartott nagy sikerű estek sorát *Borsi-Kálmán Béla és Szász Zoltán* előadása követte a román nemzettudatról és közgondolkodásról. Félig-meddig ebbe a sorozatba illett *Juhász Gyula* tárgyszerű ismertetése az újonnan alakult Magyarságkutató Csoportról, s ezzel volt rokon rendezvény a *Bethlen Gábor Alapítvány* kuratóriuma néhány tagjának ismertetése e fontos és értékes magánalapítvány céljáról, létrehozásának körülményeiről, feladatairól. Mint az az alapítvány szórólapokon terjesztett felhívásából talán ismert, az alapítványt *Csoóri Sándor, Illyés Gyula, Kodály Zoltánné és Németh Lászlóné* hozta létre. Célja azon vállalkozások ösztönzése és támogatása, határainkon belül és azokon túl, melyek a magyarság történelme során felhalmozott értékeit tudatosítják, hitelesen értelmezik, őrzik és gyarapítják, s amelyek e térség népeinek megbékélését elősegíthetik. Az alapítvány a magánszemélyek felajánlásainak kamataiból és más eszközeik segítségével többek között díjakat, ösztöndíjakat és megbízási díjakat adhat. A hozzájárulásokat az *566-22977 számú csekkszámlára, az OTP 02. körzeti fiók (Bp., Frankel Leó u. 21—23.) MNB 217-98302* címére lehet elküldeni. A Közép-Európa Klub két további forró légkörű és emlékezetes estje volt a *Mészöly Miklós* íróval, illetve a *Kósa Ferenc* filmrendezővel folytatott beszélgetés műveik kapcsán társadalmunk sorskérdéseiről. Mindkét kivételes gondolkodó ötvözi nézeteiben a globális és nemzeti értékeket, problémákat, kiutakat. A velük való beszélgetés útján belsőnkben gazdagabbá váltunk.

Klubunk tevékenységét azért ítéljük fontosnak és szeretnénk az eddigi alapokon folytatni, továbbfejleszteni, mert egyetemünk sok más értékes klubjával a közönségért versenyezve (mégha nemegyszer alulmaradva is) talán máris egyéni színt, irányt jelenthet az egyetemi közgondolkodásban, sőt, a létegben is. Több Közgázon kívüli hasonló profilú klub egymás utáni megszüntetésével még inkább hiányt pótolhatna a mai, tegnapi egyetemisták, főiskolások körében. Ezt mindenképpen vállalnunk kell!

MUNKÁNKAT NEHEZÍTI azonban, hogy helyiség, felszereltség és anyagi eszközök tekintetében helyzetünk nem kielégítő, ezért sok értékes ötletről le kell mondanunk. Még nagyobb gondunk, hogy a Budapesten éleződő bizonyos politikai feszültségek miatt esetenként indokolatlanul ideges légkör alakul ki tervezett klubrendezvényeink körül. Reméljük, ilyen körülmények közepette is sikerül a KISZ-bizottság további aktív politikai támogatásával őszi terveink nagy részét megvalósítani, mert különben klubunk elveszítené vonzását, hatását, s eddigi munkánk java is kárba veszne.

Legkedvezőbb fejleménye klubunk munkájának az, hogy öt elsős aktívan bekapcsolódott a szervező munkába és ez hatott a résztvevők létszámára, összetételére is. Az év során *húszan* végeztek számottevő munkát a klub szervezésében, működtetésében. Napi több órai komoly munkával vett részt *Meleg József és Németh Zsolt (III. évf.), B. Kiss Tamás (Közgazdász szerkesztőség).* Rendszeresen, aktívan dolgozott *Avas Zita, Foltányi Árpád, Kovács Ágnes (I. évf.), Csernátoni Gabriella, Gáspár Tamás (III. évf.), Urbán László (volt közgázos).* Időnként dolgozott többek között *Csermely Ágnes, Gelencsér Zsolt (I. évf.), Gurmai Zita, Lenger Csaba (III. évf.), Hársfalvi Tamás (IV. évf.)* és többen mások.

Reméljük, az októberi alapítás óta szervezett 35 programunk jó alapot teremt ahhoz, hogy klubunk továbbfejlődjék és igazán megtalálja helyét az egyetemi közéletben.

Társadalomtudományi klub

Nemzet — nacionalizmus asszimiláció

Németh Zsoltot korábbról, mint a Közép-Európa Klub vezetőjét ismertem, így nem lepett meg, hogy a történelmi szociológiai szekcióban bemutatott TDK-dolgozatának témájául a Nemzet és identitás gondolatkört választotta.

— *Nemzet. Aligha tartozik ez a fogalom a könnyen definiálható fogalmak közé.*

— Valóban, a nemzet lényegét sokan és sokféleképpen próbálták már meghatározni. Vannak olyan felfogások, amelyek a burzsoá ideológia, mások a hatalom által gerjesztett fikciónak tartják. Az általam elfogadott meghatározás szerint a nemzet az egyéni identitások eredőjeként létrejövő olyan közösség, amelyben a folytonosság és szakítás, a tudatosság és ösztönösség, a moralitás és a jövőorientáltság olvad össze. Gondolatmenetem másik központi kategóriája a nacionalizmus, amit olyan negatív deformációként értelmezek, amely csaknem szükségszerűen tapad a nemzethez. Ennek ellenére fontosnak tartom a szétválasztásukat, s Illyés Gyula szavaival élve úgy tartom: „nacionalista, aki jogot sért, nemzeti, ki jogot véd".

Az egyéni identitások eredője, a nemzet többféle keretet tölthet ki. Európát vizsgálva elkülöníthetjük alapvetően a nyugat-európai nemzetfejlődést, amiben a nemzeti keret többé-kevésbé megfelel az állam keretének (politikai nemzeti fejlődés), és például a közép-kelet-európai nemzeti fejlődést, ahol sajátos történelmi folyamatok eredményeképpen a nemzetek államokként nem határolódnak el, hanem etnikai, nyelvi tényezők választják el őket egymástól. (Kultúrnemzeti fejlődés.)

— *Miben lehet megragadni ezt a különbséget a két régió között?*

— A nyugat-európai modellben a két alapvető tudatforma, a demokratikus politikai közösségi tudat és az etnikai összetartozás tudata egyensúlyban van, míg a másik régió esetében ez az egyensúly nem áll fenn.

— *Ezen a ponton óhatatlanul be kell vonnunk a gondolatmenetbe a nemzeti kisebbségek és az országalkotó többségi nemzet viszonyát abból a szempontból, hogy az identitáskülönbségükből eredő konfliktust a különböző modellek milyen módon képesek feloldani, azaz más oldalról nézve, hogyan integrálják a társadalmat.*

— A konfliktus demokratikus feloldásának (ami elsősorban a nyugati modellre jellemző) két módja, amikor a politikai közösséghez tartozás nem zárja ki, hogy a nemzeti identitás az anyanemzethez kösse a nemzeti kisebbséget (hazánk — kultúrnemzeti fejlődése ellenére szintén ezt a megoldást alkalmazza), illetve amikor a nemzeti kisebbség ugyanúgy tartozik az anyanemzethez, mint az országalkotó többségi nemzethez, egyesítve így a vele született és a választott tényezőt (kettős nemzethez tartozás).

Ahol nincsenek demokratikus hagyományok és érdektagolt politikai intézményrendszer (és ez nemcsak Közép-Kelet-Európára igaz), ott a hatalom ideológiai eszközökkel próbálja integrálni a társadalmat. Ennek legfőbb komponense a nacionalizmus. Ebből a szempontból a nacionalizmus két alaptípusát különböztetjük meg. Az első, amikor a nacionalizmust társadalomszervezési, társadalomintegrálási technikaként alkalmazzák, azaz a hatalom eszközeként funkcinál (hatáslánca: hatalom — nacionalizmus — társadalom). A másik típusnál a nacionalizmus önálló értékként, célként jelenik meg, aminek alárendelt maga a hatalom is (hatáslánca: nacionalizmus — hatalom — társadalom).

— *Mi teszi ilyen hatékony ideológiává a nacionalizmust?*

— A hatást mélységesen emberi és közösségi sajátosságként tudom megérteni: általa egy nemzetnek esélye van a rendre, s ily módon esélye van a jóra. Az idegen viszont ismeretlen, s így maga a tárgyiasult, kivetült rossz. Az egyén feloldódik a közösségben, a nemzet bajain aggódik a saját bajai helyett, és más nemzet természetes tulajdonságának tekinti a saját nemzetét érő sorscsapásokat.

— *Milyen világméretű veszélyeket rejt magában ez a jelenség?*

— Napjainkra végbement az indusztriális társadalmak kialakulása, a társadalmi homogenizációk és a hatalmi blokkosodás folyamata. A blokknacionalizmusok kialakulásához okként és eredményként hozzájárul a kis nemzeti nacionalizmusok hatása. Ismerve azt, hogy a világ egy cezúrához érkezett, ami azt jelenti, hogy bármikor képes önmaga elpusztítására, az ember biológiai túlélése válik kérdésessé a nacionalizmus erőszaktúltengése folytán.

— *Térjünk vissza a nacionalizmus nemzeti kisebbségeket érintő vetületéhez és következményéhez: az asszimilációhoz.*

— Az asszimiláció tudatos politikai és spontán mechanizmusokon keresztül nyilvánul meg. Beszélhetünk a kisebbségi terület (1), a kisebbségi kollektívum (2) és a kisebbségi egyének (3) asszimilációjáról. Mindhárom típus nyelvi-kulturális (a), politikai (b), illetve gazdasági (c) altípusokra bontható.

1/a: emlékmű, tájház megszüntetése, utcanévtáblák, feliratok nyelvi és tartalmi módosítása; iskola, egyház területi felszámolása.

1/b: a politikai autonómia elvétele; közigazgatási átalakítások; országok közötti, illetve országon belüli ki- és betelepítés.

1/c: új gazdasági egységek, központok alul- vagy túlreprezentáltsága; új munkahelyek híján kényszerelvándorlás, ingázás kiváltása; városok etnikai arculatának átalakítása betelepítés útján.

A kollektívumra irányuló intézkedések közös vonása, hogy az ország bármely pontján élő kisebbségi állampolgárt bizonyos fokig, a többségit egyáltalán nem érintik.

2/a: nyelvhasználat korlátozása; a tömegkommunikáció nemzetiségi nyelvű adásidejének, a kiadványok számának csökkentése; a közigazgatás keretén belül a nyelvhasználati jog korlátozása; kisebbségi negatív karakterizáló propagandája; oktatási és egyházi tevékenység beszűkülése.

2/b: az országos és helyi politikai irányításban nemzetiségileg nem reprezentatív a képviselet; az intézményes képviselet és a vezető réteg hiánya, vagy negatív kontraszelekció révén névlegessé válása; nemzetiségi tudományos kutatóbázis hiánya; népszámlálási manipuláció.

2/c: a társadalmi munkamegosztásban alárendelődő szerep; magasabb végzettségű és jövedelmű kategóriák hiánya; informális szektorba szorulás.

Az egyéni típus annyiban érdemel említést, hogy a kisebbséggel szemben gyakrabban alkalmazott eszközökről van szó. Itt nehéz szétválasztani az alcsoportokat, de jellemző, hogy az egyén érvényesülni, előrelépni csak személyiségének, nemzeti identitásának feladásával képes mindhárom területen. A kezdeményezések elfojtása, zaklatás, megfélemlítés, házkutatás, útlevélmegvonás és egyéb ellenőrzési formák jellemzik.

— *Milyen a reakció a modellben vázolt asszimilációs technikákra?*

— Alkalmazásuk társadalmi frusztrációérzetet és pszichikailag torz reakciókat eredményez a kisebbségi és a többségi népben egyaránt. Ezek orvoslására azonban nem elegendő a tudat terápiája, hanem amellett a politikai struktúra és a közéleti érdekképviselet átalakítása is szükséges. Úgy vélem, a nemzeti problematika nem lanyhul, sőt időbelileg és térbeli kiterjedtségben nagyobb súlyú, mint azt hihetnénk. Egyéni, nemzeti és globális mérlegelések késztetnek arra, hogy felelősen újra és újra átgondoljuk ezt a problémakört.

Zsubori Ervin

„...Fényes szelek (1946–49)..."

egy kiállítás margójára

„Kérem, ne másítsák meg a szavakat. Fényes szellők — így a helyes. Fényes szelek — így helytelen és illemtelen. Ne fogják ránk a szeleket. Nem mi voltunk. Inkább szelecskéket mondjanak, szavaljanak, nyomtassanak. És ne hívjanak minket nemzedéknek. A népi kollégistáknak nincs nemzedéke, ahogy volt a vasváriéknak" — írta Nagy László 1976 decemberében.

Július 10-én lesz a 40. évfordulója, hogy elszabadult ez a „szellő". 1946. július 10-én indult el a Népi Kollégiumokat Építő Mozgalom (NÉKÉM), amelynek fővédnöke Tildy Zoltán, díszelnöke Nagy Ferenc, Rákosi Mátyás, Szakasits Árpád és Veres Péter voltak. A mozgalom előzményei a gazdag kollégiumi hagyományokban a gyulafehérvári, debreceni, pápai, sárospataki... kollégiumok nyújtottak lehetőséget a lehetséges paraszt-jobbágyfiúk felnevelkedéséhez. A II. világháború alatt ez a szerep az európai látókörű, demokratikus felépítésű Bolyai majd Győrffy kollégiumokra hárult. E kollégiumok fiatalsága a háború alatt végig aktív maradt, s a háború után az új politikai-hatalmi közegben rögtön hozzáláttott az erjesztéshez, új kollégiumnak szervezéséhez, az aktív politizáláshoz, de részt vettek a földosztásban is. A Győrffy kollégisták vállalására, az ő országot bejáró szervezőtevékenységük nyomán indult el a NÉKÉM. Viharos fejlődése — 1948-ra már 160 kollégiumban 16 000 diák tanult — jelzi: sürgős szükségletet elégítettek ki vele. A cél egy új, szerves értelmiség létrehozása volt, amely európai látókörrel megtanult demokratikus kultúrával a népfrontmozgalom legjobb hagyományait követő aktív politizálással, s az útnak indító közösséghez történő erős kapcsolódással képes lesz felépíteni az új, demokratikus Magyarországot. A kollégiumok tevékenységét az önigazgatás, a függetlenség a hivatalos politikai szervektől, a belső demokrácia határozta meg. A legfőbb nevelési módszer a vita volt. „— Nem elhinni kell a dolgokat — mondták az első szemináriumon. — Ne fogadj el semmit, ami meggyőződéseddel ellenkezik, csak akkor, ha végiggondoltad, megbizonyosodtál róla. Nem hívőnek kell lenni, hanem tudatos hitvallónak." — emlékezik viszsza egy egykori kollégista.

Az MDP Politikai Bizottságának 1948. szeptember 18-án közzétett határozata súlyosan megbírálta a mozgalmat, s vezetői egy részét leváltotta. S mindez alig néhány hónappal azután történt, hogy a NÉKOSZ-mozgalom megkapta a legmagasabb köztársasági kitüntetést, majd Kossuth-díjjal tüntették ki, s követendő példaként állították a demokratikus, haladó ifjúság elé.

Legfőbb hiányosságként a kommunista párt vezető szerepének lebecsülését jelölték meg, a többi hiba „járulékos" jellegűként szerepelt. A helyzet tulajdonképpen az volt, hogy a „NÉKOSZ-modell" nem illett bele a megváltozott politikai viszonyokba, autonóm társadalmi szervezetként nem tudott részévé lenni egy olyan ifjúságpolitikai koncepciónak, mely a szélsőséges centralizálás és a nagyhatalmi politika jegyeit hordozta magán. A NÉKOSZ-ügy politikai konstrukció volt, amely tekinthető első példájaként a személyi kultusz következtében született koncepciós pereknek és ítéleteknek. Hatására a NÉKOSZ eddigi lényegét jelentő tevékenységei: az öntevékenységi körök, a honismereti mozgalom stb. ellaposodtak, formalissá váltak, illetve részben meg is szűntek.

1949 nyarán a NÉKOSZ III. közgyűlésén a mozgalom kimondta „önkéntes" felbomlását.

A rehabilitáció 1956-ban a Központi Bizottság határozata alapján történt meg.

Mennyiben él ma ez a NÉKOSZ-szellem? Van-e valóban aktualitása az általuk értéknek tartott gondolatoknak? Mi az, ami megőrizhető és megőrzendő a társadalmi cselekvés, tenniakarás, népért élés ízét, zamatát megérző fiatalok elképzeléseiből, menynyiben aktuálisak ma — egy kevésbé forrongó időszakban?

Sokat esik szó manapság a közösségek hiányáról. Az „életet adó" és megtartó, emberi tartást és hitet nyújtó, biztató és visszaváró közösségek szükségességéről. Az alulról jövő, az önállóság élményét megadó kis „egységek" igénye nem veszett el. Ám ismerjük-e eléggé a népi kollégisták közösségteremtő kezdeményezéseit?

Kardos László, a NÉKOSZ főtitkára (1947—48-ban) a következőképpen szól erről:

„Mi volt hát e közösségek titka? Mi tette ezeket igaziakká? Ezek a közösségek önkéntes, szabad társulások voltak, tagjaik önkormányzatban éltek, életük belső rendjét a demokratikus kisközösségek pedagógiai mechanizmusa szabályozta, tevékenységük belső tartalmát maguk tervezték meg és megvalósításáért közösen vállaltak felelősséget. Létfeltételeiket maguk teremtették elő. E közösségek tagjait ezer szál kötötte a dolgozó néposztályok eleven, reális világához, mindvégig e néposztályok progresszív politikai küzdelmeinek áramkörében nevelődtek, s ennek hatására tudatosan és következetesen vállalták a társadalom politikai-szakmai problémáiból a számukra kínálkozó részfeladatokat. És csak az ilyenfajta igazi közösségekben alakult ki és alakulhatott ki a társadalmi érdeklődésnek és felelősségnek az a szelleme, amely aztán e generáció emelkedésének egyik emeltyűjévé és az egész generáció jellegzetes ismertetőjegyévé vált."

1986. május 11-én a Rajk László Szakkollégiumban az évforduló alkalmából kiállítás nyílt. A megnyitón egykori népikollégisták is részt vettek, közöttük Szabó Kálmán, egyetemünk tanára, volt Győrffy-kollégista és a Dózsa közgazdász-kollégium igazgatója, aki megnyitót mondott:

„Nem az a fontos, hogy mi népikollégisták, mit tartunk saját értékeinknek, esendőségeinknek; fontosabb az, hogy Ti mihez akartok erőt meríteni, s miből akartok példát venni..."

Kovács Judit
Nagy Ernő
Rajk László Szakkollégium

Ösztöndíjjal *Chicagóban*

A chicagói DePaul Egyetem és az MKKE közötti együttműködési szerződés alapján Hőgye Mihály adjunktus, a Népgazdaság Tervezési Intézet munkatársa 1985. szeptember 2-től négy és fél hónapot töltött az Egyesült Államokban.

— *Kostyálné Sebestyén Mária után másodikként kaptál ösztöndíjat Chicagóba. Mi volt itt a fő feladatod?*

— Az NTI a hozzánk érkező amerikai diákcsoportok részére közgazdasági kurzust tart; a jövőben az előadások zömét én fogom tartani. Az erre való felkészülést célozta főképp tehát az ösztöndíjam. Odakint angol nyelvű jegyzetet készítettem, melyben a magyar gazdasági mechanizmus, az itteni kategóriák, alapvető összefüggések lényegét tárgyalom, hiszen az amerikai egyetemisták számára eléggé ismeretlen a szocialista gazdaságok szerkezete.

Ezt megelőzően A szocialista gazdaság működése című tárgyat Magyarországon megjelent angol nyelvű kiadványok és folyóiratcikkek alapján tanítottuk. A megtanulandó anyag mellett most már több olyan sokszorosított kiadványt is adunk az érdeklődő diákoknak, melyek alapján mélyebb betekintést nyerhetnek a szocialista országok gazdasági kérdéseibe. Emellett még magyar nyelvet, a magyar kulturális életről és politikáról összeállított ismereteket és a kelet-nyugati kapcsolatok helyzetét tanulják a közgázon az amerikai egyetemisták. E négy tantárgyból tanultakat vizsgán számon is kérjük tőlük, hiszen a Magyarországon eltöltött három hónap majdnem egyenértékű egy ottani szemeszteri időszakkal. (Az USA-ban egy tanulmányi év három szemeszterből áll.)

— *Jegyzeted tartalmát Chicagóban szakmailag el is bírálták?*

— Az Egyesült Államokban csak nyelvi lektorálásra került sor. A jegyzetet szakmai szempontból már itthon bírálták el; bizonyos módosítások, átfogalmazások várhatók még annak érdekében, hogy a tárgy egy külföldi diák számára még könnyebben bevezethető legyen. Egyébként Chicagóban a most már Magyarországon tartózkodó 13 diáknak két konzultációs előadást is tartottam. Jim Krokar professzor pedig — aki jelenleg az amerikai egyetemistákkal Budapesten tartózkodik — a II. világháborúig tartó magyar történelemről tartott nekik kurzust.

— *Ki segített munkádban a DePaul egyetemen?*

— Richard Farkas professzor volt a tanácsadóm. Ő volt az amerikai fél részéről a két egyetem közti kapcsolatok elindítója, legfőbb támogatója. Már többször járt nálunk. Chicagóban a Kommunista rendszerek címen tartott kurzusát látogattam. A nagy szakértelemmel tartott, korrekt előadásait — végig szinte azonos létszámmal —, körülbelül 35-40 egyetemista hallgatta. Többségében olyan diákok, akik majorként a politikatudományokat vették fel; közöttük Richard Farkas órái igen népszerűek.

— *Te is szót kaptál ezeken az előadásokon?*

— Igen. Amikor Magyarországról esett szó; Farkas professzor mindig kért tőlem is véleményt. Olykor meglepetést is okoztam az amerikai diákoknak. Számukra az újdonság erejével hatott az például, hogy a magyar diákok a marxizmuson túl a polgári közgazdasági irányzatokról is széles körű ismeretekkel rendelkeznek. Szabad időmben is sokszor találkoztam a diákokkal, hiszen az egyetemhez közeli campuson laktam. Az ismeretek puszta átadásával is meg lehetett győzni őket annak ellenkezőjéről, amit Magyarországról addig gondoltak. Nem tudták elképzelni például azt, hogy nálunk relatíve magas szintű az ellátás, hogy Budapest tényleg világváros, vagy hogy az egyetemi életre a diákság, a diákszervezetek milyen erős befolyást gyakorolnak.

— *Találkoztál már korábban Magyarországon járt diákokkal is?*

— Kellemes meglepetés ért akkor, mikor ismerős arcokra bukkantam. A közgázon tanult egyetemisták nagy része már végzett; s úgy tűnik, nagyon jól hasznosították a budapesti látogatás tapasztalatait, hiszen politikai, szociológiai jellegű diplomamunkák is születtek Magyarországról.

— *Farkas professzor óráin kívül más előadásokat is látogattál?*

— Szabad választási lehetőségem volt; milyen szemináriumokon veszek részt. Az ösztöndíj egyik fő célja az, hogy fiatalabb magyar oktatók a kutatásukhoz elengedhetetlenül szükséges idegen nyelvet mélyebben elsajátíthassák. Éppen ezért a legtöbb időt az angol nyelvtanfolyamon töltöttem. Ezenkívül graduate szinten kétféle közgazdasági tárgyat hallgattam.

Az „International economics" órákon hallottakat közvetlenül tudom hasznosítani az NTI-ben tanított gazdaságpolitikai, illetve alternatív tárgykörökben. Ezt a témát sajátos neoklasszikus megközelítésben tárgyalták; az órákon a komparatív előnyök tanától kezdve, a külkereskedelemnek a gazdasági növekedésre gyakorolt hatásán keresztül eljutottunk a mai nemzetközi pénzügyi rendszer problémáihoz. Goshall professzor, a tárgy előadója mindig kérdéseken keresztül vezette rá a hallgatóságot a megoldásra. Mikor kiderült, hogy „kollégák" vagyunk; sok személyes beszélgetést folytattunk, főleg a magyar külkereskedelmi politika és irányítás kérdéseiről.

Az ő előadásiban azok a viszonylag egyszerű módszertani

„Fegyverek közt hallgatnak a múzsák”

Hachem Abou Arraj, azt hiszem, esélyel pályázhatna a legfiatalabb kandidátus címre. 1958-ban született, hat éve végzett a damaszkuszi egyetem közgazdaságtudományi szakán a sziriai közgazdászhallgatók rangsorában a harmadik legjobbként. Egy év sorkatonai szolgálat után, 1982-ben a Baath párt jelöltjeként lett a Népgazdasági Tervezési Intézetben aspiráns. Tudományos vezetője Nováky Erzsébet, a jövőkutatási osztály munkatársa, aki szintén nagyon fiatalon szerzett kandidátusi fokozatot.

— *Ön bizonyára számos posztgraduális tanulási lehetőség közül választhatott. Miért éppen Magyarországon lett aspiráns?*

— Elég általános, hogy a hozzám hasonló fiatal szakemberek Amerikában, Angliában, vagy éppen Hollandiában tanulnak tovább. Én véletlenül Magyarországra kerültem. Hallottam a magyar közgazdászokról, barátaimtól tudtam az itteni életről, az akkor még viszonylag magas és stabilnak tűnő életszínvonalról, a gazdaságpolitikai és a gazdasági eredményekről, a viszonylag nagyobb szabadságról. Én itt tanultam meg a kutatás fortélyait, a tudományos írást, (Damaszkuszban minden tárgyból szóban vizsgázunk, nekem tehát egyetlen szakmai írásom sem volt, amikor idejöttem.) Itt tanultam meg a könyvtár igazi használatát, a táblázatok fölhasználását, a hivatkozás rendjét. Az hiszem, Magyarország jó választás volt számomra, nagyon sokat tanultam itt.

— *Néhány nappal ezelőtt védte meg kandidátusi dolgozatát, a bíráló bizottság a lehető legmagasabb pontszámmal értékelte a munkát. Miről írt?*

— Két téma foglalkoztat: az egyik az, hogy az arab világba a fejlett vagy a legfejlettebb technika eljut ugyan, de ez mégsem válik a gazdasági, a társadalmi fejlődés szerves részévé; a másik pedig, hogy a magasan kvalifikált szakemberek elvándorolnak hazájukból.

A dolgozat kiindulópontja az, hogy az arab világ a XIV. századig rendkívül jelentős fejlődésen ment át, élen járt a haladásban, azóta azonban állandó a hanyatlás. Az iszlám államban már 622-ben hangsúlyozta Mohammed próféta a tanulás fontosságát, azaz azt, hogy minden muzulmán férfi és nő köteles tanulni, hogy a muzulmánok legyenek aktívak a tudományban, a tanulásban, ennek érdekében ismerjék meg az óceánokat, ha kell, keljenek át földrészeken is, és keressék a tudást még Kínában is. Ennek meg is lett az eredménye, számos felfedezés arab tudósok nevéhez fűződik, olyanok is, amelyeket a tudománytörténet Európában európai tudósoknak tulajdonít. Az arabból ered például a kémia, a lombik, az alkohol, az alkália, az arzén és sok egyéb szó; arab tudós írta le először a vérkeringést, találta fel a tengeri tájékozódás eszközét.

Négy oka van legalább annak, hogy a kreatív arab gondolkodás hanyatlani kezdett. Hiányzott először is a független állam és a független hadsereg. A XIV. század végén, a XV. elején az ottomán megszállással az önállóság további csorbát szenvedett, sok tudóst elhurcoltak Konstantinápolyba. A tudománynak és a tudósoknak nem voltak se támogatói, se támogatási alapjai. S végül az intellektuális szabadság hiánya tette végképp tönkre a tudományos és a társadalmi fejlődést. Az első nyugati technológia-import, a nyugatosítás és modernizálási kísérletek Mohammad Ali nevéhez fűződnek a XIX. században. Az ő célja elsősorban az erős hadigazdálkodás, másodsorban pedig a polgári társadalom elérése volt. Már ekkor elkezdődött, s azóta csak erősödött a Nyugattól való függés és az eladósodás. Az importált technológia ugyanis nem illeszkedett a helyi lehetőségekbe, idegen test maradt a gazdaságban és a társadalomban egyaránt. A helyzet azóta alig változott. Az import legfontosabb formája a külföldi multinacionális társaságoktól vásárolt kulcsrakész projekt, amely idegen a fogadó ország technológiai és szakemberbázisától.

A korábbi fejlettség bizonyítja, hogy az arabok alkalmasak az élenjáró fejlődésre. Mi lehet akkor a baj, hogy lehet az, hogy Japánnak sikerült, Egyiptomnak és az arab országok többségének nem, pedig egy időben, közel azonos helyzetből indultak? Nos, Japánban az importált technikát azonnal alkalmazták, módosították, fejlesztették, beépítették a tradicionális gazdaságba, s ezzel a technológiai import hozzájárult a modern ipar kiépítéséhez. Az arab országokban ezzel szemben a külföldi technológia lerombolta a tradicionális gazdaságot és a kézműipart, s ezzel szétzilálta a társadalmat is: az elit uralja a modern szektorokat, a többség pedig a hagyományos foglya. A rés ezért azáltal is növekszik, hogy a modern szektor nem a tömegek érdekeit képviseli.

Fordulópont az 1973—74-es olajárrobbanás, mert bármennyire egységes is az arab nemzet, az olajkitermelők ekkor meggazdagodtak, a többiek pedig tetézték adósságaikat.

— *Hogyan illeszthető ebbe a folyamatba a szocialista országokkal való kapcsolat közel negyven éve?*

— Alapvető eltérések vannak a kapcsolatok jellegében: a szocialista országok mindig külön hangsúlyozzák és figyelembe veszik a helyi erőforrásokat, felkészítik a szakembereket. Ezt mutatja, hogy 1950 és 1980 között a szocialista országokból a fejlődőkbe irányuló gazdasági és technikai segítség megtízszereződött, s az ennek részét alkotó külkereskedelem harminckétszeresére nőtt. Szíria, Líbia, Egyiptom, Algéria, a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság, Tunézia és Marokkó az ebben leginkább érintett országok.

— *Milyen mértékű szakembervándorlás kíséri a technológiai importot?*

— A. Zahlan becslése szerint 1976-ra az arab orvosok fele, a mérnökök 23, a tudósok 15 százaléka kivándorolt. Azaz 24 ezer orvos, 17 ezer mérnök, hétezerötszáz természettudós választotta új hazájául többnyire Nyugat-Európát vagy az Egyesült Államokat. A kivándorlók nyolcvan százaléka három országból ered; 57 százalékuk Egyiptomból, a többi Libanonból és Irakból. Vonzóak számukra a Nyugaton magasabb jövedelmek, a jobb munkakörülmények, technikai feltételek, a könnyített letelepedés, az állampolgárság viszonylag egyszerű megszerzése (főleg Kanadában és az USA-ban), a Nyugathoz fűződő erős kulturális kapcsolatok. Otthonról ugyanakkor taszítják őket a politikai megrázkódtatások, a nem megfelelő oktatási rendszer, a szakmák egyoldalú hierarchiája, az általános instabilitás. Az elvándorlás rendkívül veszélyes a fejlődésre, de rövid távon csalóka „eredményeket” mutat: elodázza a munkanélküliséget, átmeneti bevételi forrás az államnak a külföldön dolgozók hazautalt jövedelme, s itt vagy ott, végül is a szakember mindenhol az egyetemes fejlődést szolgálja.

A disszertációm erősen gyakorlatközpontú: konkrét javaslatokat tartalmaz a helyzet megváltoztatása érdekében. A legfontosabb: égetően szükség van az intellektuális forradalomra, hogy megváltozzon az arab embernek önmagához, a társadalomhoz, a természethez való viszonya, hogy fölszabaduljanak az innováció előtt álló anyagi és intellektuális korlátok alól. Ez csak olyan oktatási rendszerrel valósítható meg, amiben a gyerekeket az erős és tudományos gondolkodásra oktatják, munkaszeretetre és más komoly emberi értékekre tanítják.

Tudomásul kell venni, hogy a jelenlegi helyzet nem alkalmas intellektuális forradalomra, ezért ki kell alakítani a várakozás rövid és hosszú távú módszereit.

— *Milyen tapasztalatokkal hagyja el Magyarországot és mivel foglalkozik majd otthon?*

— Nagyon sokat köszönhetek az itteni szakembereknek és a tudományos vezetőmnek. Szakmailag nagyon jelentős fejlődést értem el az itt töltött idő alatt. Egyéb kapcsolataimban gyakran találkoztam előítéletes viselkedéssel.

Ha hazatérek, valószínűleg egyetemi oktató leszek. Dolgozatommal is az arab—magyar párbeszédet szerettem volna szolgálni; egyetemi oktatóként sem feledkezem majd meg erről.

M. G.

---

eszközök tetszettek, ahogyan a különböző szinteket egymásra építi egy szemeszter alatt. A tárgyat rendkívül precízen, tematikusan, a követelményeket pontosan megszabva tanította; a diákok rögtön tudták, mi vár rájuk. Az előadások megértéséhez sok segédanyag, stencil, számítási melléklet állt a hallgatók rendelkezésére.

Körülbelül ugyanez mondható el a „Macroeconomics” tárgy oktatására is, de ennek témája valamivel magasabb szintű volt. A tárgy középpontjában a keynesi és friedmani közgazdasági gondolkodás finomságainak, találkozási pontjainak, alapvető ellentéteinek feltárása, végül valamilyen „szintetizálása” állt. Diamond professzor nem volt híve a szomszédos nagy hírű chicagói egyetem friedmanista közgazdasági nézeteinek, hanem a két nagy iskola közötti álláspontot képviselte nagy bizonyító erővel.

— *Az előadásokon kívül az egyetem könyvtárában is sok időt tölthettél.*

— Olyan anyagokat kerestem és dolgoztam fel, melyek a magyar gazdaságpolitika és gazdasági mechanizmus kérdéseit amerikai szempontból tárgyalják. Eléggé kiterjedt az Egyesült Államok és Magyarország közötti kapcsolat a közgazdasági vonalon. A közös konferenciákon részt vevő amerikai szakemberek jól ismerik a magyar közgazdasági irodalmat, rendszeresen publikálnak. Így szép számmal találtam magyar vonatkozású anyagot.

— *Hogyan értékelik az amerikai szerzők hazánk gazdasági eredményeit?*

— Ezek az írások elsősorban a '68 utáni időszakkal foglalkoznak. A szerzők vallott közgazdasági nézetük tükrében elemzik és pozitívan értékelik a magyar mechanizmus eredményeit: Ugyanakkor az egymásnak ellentmondó szabályozási formákat kritizálják. Számos olyan új megállapítást, összefüggést olvashattam, melyek egyértelműen beépíthetők a mi elképzeléseinkbe. Az árfolyampolitikával kapcsolatban például olyan módszert és gazdasági gyakorlatot „ajánlottak” egyes szerzők, melyet mi csak '81-től próbálunk alkalmazni, noha ezek a cikkek még ezelőtt íródtak.

— *Hogyan hasznosítod tanulmányutad tapasztalatait oktatói-kutatói munkádban?*

— Harmadéves tervgazdaság szakos hallgatóknak tanítom a Külgazdaságpolitika és gyakorlat Magyarországon című alternatív tárgyat. Ennek oktatásába már próbáltam beépíteni olyan elméleti és módszertani kérdéseket, melyek felfedezhetők a magyar gazdaságpolitikában is. Kutatómunkámhoz főleg az angol nyelvű szakirodalom mélyebb megismerése jelentett nagy segítséget. A tanulmányutam több gazdasági probléma újragondolását, más szempontból való megközelítését segítette elő. Az például, hogy egy közgazdasági elmélet egy adott helyzet megoldására mit tanácsol, az azért érdekes, mert ha ismerjük a gyakorlati végeredményt, akkor ennek elméleti hátterét is fel lehet lelni valamelyik iskolánál. S ha ezt több gazdaságpolitikai helyzetképre akalmazzuk, akkor ebből sok következtetést lehet levonni.

— *Végezetül már csak egy kérdés. Mikor éppen nem ültél a könyvtárban vagy az „iskolapadban”, hogyan teltek napjaid az Egyesült Államokban?*

— Rendkívül nyugodt légkörben. Nagyon jól be tudtam osztani az időmet. Szabad időmben gyakran néztem a sokcsatornás amerikai televíziót. Ez persze a nyelvtanulás, a tájékozódás szempontjából is nagyon hasznos volt. Eljártam az egyetemi csapat soccer- (európai foci) és kosárlabdamecscseire is. Hetente átlag kétszer kaptam meghívást a tanszéki kollégáktól. Az ösztöndíjból meg tudtam valamenynyit takarítani, így Molnár László barátommal — aki éppen Bostonban volt tanulmányúton — két és fél hét alatt bejártuk az Egyesült Államok mindkét partját.

R. I.

Tallózó

Itt a Határ, hol a határ?

„A határ valószínűleg származékszó: a hat igéből alakulhatott deverbális névszóképzővel. Az alapszó »előremegy«, »előrehatol« jelentésének megfelelően, a határ eredetileg azt a helyet, pontot, vonalat jelölhette, ameddig az előrehatolás lehetséges volt.”

Induló folyóirat aligha nyomtathat tisztességesebb névjegyet ennél a látszólag nyelvtörténeti meghatározásnál. (Forrása egyébként A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETI-ETIMOLÓGIAI SZÓTÁRA, Akadémiai Kiadó, Bp. 1970. II. kötet 73—74. oldal.) S lám a

Határ

legalább még egy szempontból telitalálat: utal arra is, hogy a karcsú, elegáns füzet a határszélről, Debrecenből érkezett. Ám a Kossuth Lajos Tudományegyetem Közművelődési Bizottságának még nyomdaszagú irodalmi, társadalomtudományi folyóirata tartalmában, küllemében egyaránt hadüzenet a provincializmusnak, a helyiérdekűségnek.

A Határ ezennel ajánlja magát: „Korunk és helyzetünk predisztinál a kísérletekre. Mikor próbáljuk meg, ha ma sem? Fiatalságunkat azért is kell, és ma kell vállalni, hogy mi már ne kényszerüljünk az örökifjúi létre. A fiatalság sajátossága nem kisebbrendűség, hanem méltóság kell, hogy legyen. A fiatalkor, az egyetemi élet nem lombiklét. A jeges széltől az egyetem tömör falai sem védenek tovább, mint a munkahely „melege”. A kollégium vagy az albérlet ablakaiból nem nyílik szélesebb és rózsásabb perspektíva, mint a munkásszállóéból...

„A szó fegyver” — lehetne. A szép szó ma már kevés. Lassan csak játékszer, amivel bárki szórakozhat. A szó hitelét ma a társadalmi életben talán a tiszta szándék és az el nem napolt tett adhatná vissza...

A szellemi, ideológiai, etikai, esztétikai értékkáosszal küszködő korunkban ideje alaposabban körülnéznünk, a saját térképünket megrajzolnunk, véleményünket művészi, publicisztikus, tudományos eszközökkel nyilvánosságra hoznunk. Egy biztos: a konformizmussal párosuló anyagi gyarapodás elvének mindenhatósága számunkra már nem lehet irányadó... Lehet-e más feladatunk, mint képességeinket próbára tenni, friss tudásunkat alkalmazni, fiatal szellemünket szemléleti tágassággal megjáratni az egyetemen kívüli világban: térben és időben, múltban és jelenben, társadalomban és művészetben, határainkon innen és határainkon túl? A határok azért vannak, hogy átléphessük őket; legalább gondolatban. A kételkedés nem hitetlenség, az illúziótlanság nem reménytelenség, a kiábrándultság nem fásultság...

A jövő még a múltnál is kiszámíthatatlanabb.”

A Szegedi Egyetem, a szegedi felsőoktatási intézmények lapja első oldalán közli a természettudományi kar küldöttközgyűlésének határozatát a KISZ-kongresszuson képviselendő álláspontthal kapcsolatban:

„A politika távlatvesztése miatt...”

Az egyetemi és főiskolai hallgatókat és a pályakezdő értelmiségieket életlehetőségeikben — generációjuk fizikai dolgozó rétegeihez képest — nagyfokú és méltánytalan hátrányok sújtják, melyek közül néhánynak a kompenzációja immár nem tűr halasztást. Kéréseinket többször világosan megfogalmaztuk és azok jogosságát a politikai vezetés nem vonta kétségbe. Tekintettel arra, hogy a hátrányok orvoslása érdekében számottevő gyakorlati lépések nem történtek, közülük azoknak a megszüntetését, amelyek nem ütköznek mások érdekeivel és ezért különösen méltánytalanok, kénytelenek vagyunk követelés formájában megfogalmazni.

Problémáink megoldását abban a meggyőződésben sürgetjük, hogy ha azok tovább súlyosbodnak, akkor az már nemcsak a közvetlenül érintettekre, hanem az egész társadalomra veszélyes következményekkel járhat. A politika távlatvesztése és ellentmondásossága miatt kénytelenek vagyunk országos politikai kérdésekben is állást foglalni.

Ezért a következő javaslatokkal, kérésekkel és követelésekkel fordulunk az ország vezetőihez:

❶

Tekintettel arra, hogy az értelmiség, a munkásosztály és parasztság életszínvonalának egyidejű emelése csak egy demokratikusabb és hatékonyabban működő gazdasági és politikai rendszerben képzelhető el, állást foglalunk — a párt célkitűzéseinek megfelelően — a politikai és gazdasági intézményi reform gyorsabb folytatása mellett és kívánjuk az utóbbi időkben mutatkozó lassítások okainak nyílt elemzését és haladéktalan felszámolását.

❷

A jövőben minden olyan tervet, amely a természeti környezet nagyobb szabású átalakítását vonja maga után, bocsássák országos vitára, amelyben minden szakmai felvetés megfelelő nyilvánosságot kaphat, a szocialista demokrácia elveinek megfelelően.

A viták lezárása után a tervekről igények szerint az adott terület lakossága — az egész országot érintő kérdésekben pedig népszavazás — dönthessen. A döntés megszületéséig a kormány ne fogadjon el az illető objektumokkal kapcsolatban végleges terveket és ne kössön egyezményeket, mint ahogy azt tette a gabcsikovó—nagymarosi vízlépcső esetében.

Tekintettel arra, hogy a vízlépcsővel kapcsolatban nyilvánosságra került és máig megoldatlan környezetvédelmi, vízügyi, ökológiai és gazdasági problémák teljesen új helyzetet teremtettek, szükségesnek tartjuk a vele kapcsolatos tervek és nemzetközi szerződések felülvizsgálatát az erőmű üzemeltetésének kérdésében.

❸

Kérjük, hogy az oktatás anyagi, tárgyi, személyi feltételeit meghatározó döntési jogokat a lehető legnagyobb mértékben adják le az oktatási intézményeket vezető testületek kezébe. Nem értünk egyet azzal, hogy a tanszékvezetők kinevezésének a jogát a kormányzat kivette az intézményi tanácsok hatásköréből. Kérjük, hogy a tanszékvezetői megbízatásokról az intézményi tanácsok dönthessenek, nyilvános pályázatok alapján.

❹

Mindaddig, amíg az oktatás — és ezen belül a felsőoktatás — katasztrófális anyagi helyzetben van, és ezért kényszerpályán mozog, így anyagi lehetőségek híján az intézmények bármilyen döntési joga csak szimbolikus jelentőségű lehet. Ezért az álláspontunk, hogy az értelmiségnek, amely a nemzet anyagi és szellemi felemelkedésében meghatározó szerepet kell, hogy játsszon, az egész szocializmust építő magyar nép jól felfogott hosszú távú érdekében biztosítani kell azokat az élet- és munkakörülményeket, amelyekre szüksége van ahhoz, hogy feladatait megfelelően elláthassa. Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a felsőoktatás részesedése a költségvetésből növekedjen. Az ehhez szükséges anyagi erőforrásokat egyebek között a fölösleges beruházások leállításával, a gazdaságtalan termelés finanszírozásának fokozatos, de gyors és határozott leépítésével és a hadseregnek fokozatosan az ésszerű gazdálkodásra való késztetésével teremtsék elő.

❺

Összhangban a KISZ KB EFT vitairatával

— követeljük, hogy az ösztöndíjak és a szociális támogatások pénzalapja legalább az inflációval azonos mértékben növekedjen.

— Kérjük, hogy az állami támogatásokon belül az általános és kiemelt ösztöndíjak aránya növekedjen a szociális támogatásokhoz képest.

— Kérjük, hogy a kollégiumok és a diákszociális létesítmények színvonalát és befogadóképességét újak építésével emeljék.

— Követeljük, hogy a hallgatói évek — az évismétlések és kihagyások leszámításával — jogszerző időként szerepeljenek a fizetett szabadság és a nyugdíj megállapításánál és a lakáskérelem elbírálásánál.

— Kérjük, hogy — akár az ösztöndíjak letilthatóságának az árán is — teremtsék meg a hallgatók anyagi felelősségvállalásának lehetőségét.

❻

A határozatot — elfogadás esetén — meg kell küldeni a JPTE, ELTE, KLTE, TTK KISZ bizottságának.

(A kar küldöttgyűlésének állásfoglalását az egyetemi küldöttek egyhangúlag elfogadták.)

(Válogatta: M. G.)

B. Kiss Tamás

XXX

a vereség
ismeretlen katonái
emelnek emlékművet
vérünkben
maguknak

XXX

cinkos
aki
néma
aki
szólal
hát
nem
lehetsz
cinkos

Zsubori Ervin

Hat tavaszi haiku

1

örök dalt kottáz
az égi mester címe:
újjáéledés

2

csiklandós komisz
dunnarázás: nyakunkba
nyárfa-hóesés

3

porzót s bibét hím
és női fajt egymáshoz
menekít a vágy

4

egyesül most mi
szétválasztatott — a föld
roppant nászi ágy

5

május éjködmönén átmelegszenek a
télvert csillagok

6

bordó lepke a
június repedt burkú
bábja már mozog

Ganczer Sándor

a tudat legalsó régiója

a tudat legalsó régiója
végre ismerős tájon haladok
gyönyörű körforgás
a létra önmagába tér vissza

egymásba ágyazódnak a világok
és egymást igazgatják
mert ott rejtőzik bennük a Törvény
minden alkotóelem világtalan
mert a saját útjában áll

előttünk az ajtók
az ablakok a széthúzott függönyökkel
előttünk a bölcsesség és boldogság a halál
magunkra várva lihegünk a küszöbön

Szekeres Ágnes

XXX

Negyedmagammal: egyedül
a középszerűség megalkuvó lágerébe zárva
várom a szabadulást.
Dekadens nap-foltok a ház falán.
Értelmetlen déli szuszogás.
Négy-fal-sugározta tehetetlenség.
Tompaság és idegesítő biztonság konok szintézise,
a kiszabadulni-nem-tudás kegyetlensége leng körül.

Sebestyén István

p. s.

Átaludtad hát az éjjelt,
legyőzött a szenvedélyed
s most álmosan nézel körül,
csak egy éjjel a sok közül.

Eső esett, fel is száradt,
fújt a szél is már elfáradt
s a mutatók egyhangúlag
járják unott körtáncukat.

Nézd végig a kutyaólad:
melyik, mit álmodott rólad?
Annak melyik nagyon morgott,
add oda a saját csontod.

VAD BANDA

1969 rendkívül sikeres esztendeje volt a vadnyugati filmeknek. Három kiemelkedő alkotás készült, s a Vad banda mostani bemutatásával immár valamennyi eljutott hozzánk is. A Butch Cassidy és a Sundance kölyök minden idők legnagyobb kasszasiker westernje lett. A félszemű seriff, John Wayne parádés önirónikus alakításával Oscar-díjat nyert. A harmadik a Vad banda, az évtized legvitatottabb westernfilmje.

A legjobb formájában mutatja rendezőjét: a kor felidézése, a realista részletek, a harsány és trágár komédia, amely egyben fanyar-szomorú híradás azokról a jó és rossz emberekről, akik a maguk módján segítették kialakulni a vadnyugatot, amely most kitaszítja őket. Mert ne felejtsük el, hogy 1914-et írunk. Hol vannak már a daliás idők? Hol vannak az egykori rettegett pisztolyhősök? Megszelidült a vadnyugat. A banditák „nyugdíjba" vonultak — csizmában végezték, vagy kiöregedtek, megállapodtak. Csak néhányan nem találják még helyüket. Az egyetlen lehetőség a régi dicsőség illúziójának, ill. a vasúttársaság nagyon is valódi aranyainak vissza- és megszerzésére a mexikói határvidék, ahol a forradalom keltette zavarosban még lehet halászni. Pike Bishop (William Holden) és bandája, a Wild Bunch (Ernest Borgnine, Warren Oates, Ben Johnson és mások) ezt igyekszik kihasználni a texasi San Rafaelben. Nem sejtik, hogy csapda várja őket.

A film kezdő képsorai közvetlenül felidézik a később feltáruló világot: skorpiók küzdenek a lángok között és vidáman figyelik őket a gyerekek, miközben az amerikai katonáknak álcázott Wild Bunch belovagol a városba. A film témája a férfi csoport, a férfi elitről alkotott amerikai elképzelés kritikája. „Szeretem ezeket az embereket. Szeretem a kívülállókat — mondta Sam Peckinpah, a rendező a Playboy magazinnak adott interjújában. — Ha az ember nem alkalmazkodik és nem ad fel mindent, egyedül marad ezen a világon, Ha feladja, elveszti a függetlenségét mint ember. Ezért vagyok a különcök híve. Romantikus vagyok és gyengém a nagystílű vesztő és titokban e világ minden be nem illeszkedő, kóbor emberét szeretem. Az olyan régimódi fogalmak, mint a bátorság, a lojalitás, a barátság, a kitartás mindenek ellenére, mindezek az egyszerű erények klisévé váltak. A Wild Bunch tagjai talajukat vesztett macskák. Tudják ezt, de nem hajolnak meg, nem hagyják, hogy fölébük kerekedjenek: a végsőkig feszítik a húrt."

Peckinpah világa — az erőszak világa. Nincs helye benne az érzelmeknek. Joseph Morgenstein írta erről a Newsweekben: „Peckinpah azt hiszi, hogy stilizálhatja — különösen a Bonnie és Clyde (1976 USA) óta sablonná vált lassított felvétellel — és addig ismételheti az erőszakot, míg az absztrakt jelleget nem ölt és önmagáért beszélő, művészi eszköz nem lesz." Tanítómestere Don Siegel szerint „Peckinpahnak olyan vizuális stílusa volt, amely a vérfolyást, a csonttörést csaknem elfogadhatóvá tette." Hogyan nyilatkozott erről maga a rendező? „Az erőszak szerintem elválaszthatatlan a filmnek, mint a mozgás művészetének a fogalmától. Maga a médium követeli meg az erőszak ábrázolását. Amellett országunkban mindig jelen van az erőszak. A „Vad banda" olyan film, mely nem maga erőszakos, hanem technikája segítségével tükrözi az erőszakot, lassított, vagy gyorsított, vagy kimerevített képekkel, a megalvadt vér arabeszkjeivel. Az Egyesült Államokban, ahol az erőszak mindennapos az utcán, paradox módon menekülés az erőszak látványához fordulni: egy pillanatra elhitetjük magunkkal, hogy az erőszak csak látványosságként létezik."

Az erőszak persze elkerülhetetlenül mindig jelen volt (van és lesz) a westernben, hiszen a műfaji szabályok vagy klisék áthághatatlan korlátot jelentenek. De ez a 60-as évek végéig — néhány kivételtől eltekintve — csak az akció kísérőjelensége volt, s ritkán volt több játéknál. A korábbi filmekben egy fájdalmas szisszenés, vagy egyetlen vércsöpp nélkül vertek félholtra és lőttek szitává embereket. Ez a vértelen brutalitás semmibe vette a realizmus legelemibb követelményeit, de Peckinpah az erőszak megszállott hangsúlyozásával és sokk-taktikájával elvitte a másik végletbe a játékot, szinte horrorizálta a vadnyugatot.

Peckinpah látásmódja egyszerre foglalja magába a mítoszt és a valóságot, a romantikát és a tragédiát. Nagy erőssége az epikus és tragikus áradás, amely az amerikai hagyomány és a mai realitások szembesítéséből fakad. Átfogó képet fest a vadnyugatról és totálisan reagál rá. Megszállottan kutatja a vad és romboló ösztönök létét, elfojtásuk, vagy szabadjára engedésük következményeit. Érdekes, hogy ez a hömpölygő, legendát teremtő, s egyben romboló stílus az európai Leone filmjeiben is megjelenik (pl. a Volt egyszer egy vadnyugatban).

Filmjét lehet szeretni, vagy nem szeretni. De egy biztos: felkavarja az embert, állásfoglalásra, véleményalkotásra ösztönzi. Hibája talán, hogy hosszabb a kelleténél. Ennek megértéséhez behatóbban kellene ismernünk az indián lélek és mentalitás rejtelmeit (Peckinpah indián származású volt), ill. a fegyverdörgésen túlmutató vadnyugati realizmusnak — az európai ember számára jószerivel csak klisékben ismert — formáit. A másik gyengéje a filmnek szerintem az operatőri munka. Bár nagyon jól kiválasztott helyszínek, szépen megkomponált képek (a kép mélységének, a fény játékának maximális kihasználása) jellemzik a filmet, Lucien Ballard ténykedése nem éri el a rendező kvalitását. Ennek ellenére — természetesen — a filmet tökéletes profizmus jellemzi. Effektusainak sikere talán abból is fakad, hogy a rendező nagy gonddal ellenőrizte a gyártás minden lépését a szereposztástól a vágásig.

Zárjuk Jim Kitses szavaival fejtegetésünket. Így ír a Horizons West című könyvében, amikor Peckinpah művét elemezte: „A vad bandának csak két lehetősége van a fennmaradásra: teljesen elállatiasodnak a bűnös társadalom szolgálatában (lásd. fejvadászok), vagy elfogadják azt a jövőt, melyet mexikói társuk egyszerű kommunizmusa mutat. Az a tragédia, hogy egyiket sem teszik és rossz okokból választják a helyes utat."

Szilágyi Gábor

Grandpierre Attila és Deák Bárdos Ágnes egy-egy vad bandából

Eszközök

AZ ÉLET ÉS TUDOMÁNY 1986. május 16-i számában **ÁCS ZOLTÁN** interjúja olvasható **GAZSÓ FERENC** szociológus, művelődési miniszterhelyettessel, egyetemünk professzorával.

„Minden új nemzedéket meg kell nyerni a fennálló értékrend elfogadásának. *Ennek alapfeltétele az olyan társadalompolitika, amely (...) felismeri, hogy az új nemzedékek nem egyszerűen beleilleszkednek a jelenlegi viszonyok rendszerébe, hanem részt követelnek maguknak azok alakításából, s ehhez tért és lehetőséget kell adnunk. Az öntevékenységet, az önállóságot, a nemzedéki érdekkifejlődést, a nemzedéki szubkultúrák elismertetését is a társadalmi valóság fokára kell emelni. (...)*

Az ifjúság nem apolitikus. Az más kérdés, hogy milyen a viszonya az intézményrendszerhez, az intézményesen és államilag szervezett mozgalmakhoz. (...) Elégedetlenségüknek az a forrása, hogy óhajaikat és elképzeléseiket nem tudják kiélni. (...) *Ezért ki kell alakítani*

a társadalmi öntevékenységnek

olyan formáit, mint például az iskolában az önkormányzat vagy a szükségleteknek megfelelő önképzőkörök. (...)

Egy megrekedt vagy összeszűkülő gazdasági folyamatba nehéz beleilleszteni a felnövekvő nemzedékeket. (...) *A társadalom dinamikájának felgyorsításához tehát nagyon nagy ifjúsági érdekek is fűződnek. (...) Elemi ifjúsági érdek, hogy a demokrácia hatókörét kitágítsuk.* Az ifjúságot nem külön intézkedésekkel lehet és kell megnyerni a társadalomnak, hanem *olyan össztársadalmi folyamattal, amelybe képes belekapcsolódni, s amelyben megtalálja a saját törekvéseit és érdekeit. (...) A társadalmi viszonyokat kell úgy alakítani, hogy azok elfogadhatók legyenek a felnövekvő nemzedék számára."*

A KRITIKA 1986/5-ös számában olvasható **KAPITÁNY ÁGNES és KAPITÁNY GÁBOR: FIATAL ÉRTELMISÉG — JELEN ÉS JÖVŐ** című írása.

„A ma fiatal értelmisége (...) lefékeződő korszakban lép színre (...), az előtte feltorlódott nemzedékek példája egyáltalán nem sietteti felnőni. Különböző utak állnak előtte: *a végrehajtó betagozódás* kísérlete, amelyhez már az első lépés, az elhelyezkedés sem olyan könnyű. (...) A másik lehetőség *a betagozódás abban a reményben, hogy ez lehetőséget nyújt a viszonyok változtatására.* Ez azonban csak az elvont remény megfogalmazásáig jut el, hiszen igen kevés eszköz (lehetőség, ismeret, készség stb.) áll rendelkezésre. (...) Egy következő változat *a marginalizálódás,* annak összes veszélyével. (...) Vagy *az olyan beilleszkedés, amely az életút megtörésével valósul meg (célokról lemondó pályamódosítással, erkölcsi elvekről lemondó megalkuvással. (...) Egyedül a változtatás reményét őrzőkre lehet konstruktív ideológiát építeni, ehhez azonban a változtatás lehetőségének és gyakorlatának kellő mértékű fenntartása az alapfeltétel. (...) A passzív lojalitásra alapozó taktika, ha hosszú távon dominál, kontraszelekciós mechanizmusokat indít be és tart fenn (...), válsághelyzetekben nagyon sokszor felmorzsolódhat. (...) A stabilitás fenntartására való törekvés ellenkezőjére fordul, ha a stabilitás nevében*

minden kezdeményezés gyanúba kerül;

ha a gyakorlatban nagyobb erény a fűbólintó, lélektelen végrehajtás, mint az önálló kezdeményezés.

A VALÓSÁG 1986/5-ös számának érdekes írása **BALÁZS MAGDOLNA: ÖNVALLOMÁS-FÉLE A KONSZOLIDÁCIÓBAN SZÜLETETT NEMZEDÉKRŐL** című esszéje.

„Korosztályom, az 1957 után születettek korosztálya (...) többféle. A magam részéről egy vékony (bár általam jellemzőnek vélt), a közéleti, politikai aktivitás igényével fellépő réteg problémáinak a megfogalmazására vállalkozhatom csupán.

Két szék közt a pad alatti (helyzetünkben) *első székünk maga az állam, párt- és intézményrendszerével, de jure és de facto működési mechanizmusaival, szabályrendszereivel.* Struktúrájának nem megfelelő tagoltságát kifogásoljuk, amely megnehezíti, olykor lelassítja, néha lehetetlenné teszi a demokratizálási törekvéseket. (...) Nem kellemes elviselni *a másik szék — a népies és/vagy polgárjogi ellenzék* —, a mindezt előre látók és mindezt előre megmondók cinikus mosolyát. Végighallgatni nagy tapasztalatokon alapuló fejtegetéseiket szándékaink, törekvéseink teljes lehetetlenségéről, mondhatni, együgyűségéről, a 'totalitariánus kelet-európai hatalmi rendszerek sajátosságairól. (...) Ha arra a struktúra- és mechanizmusrendszerre, amely — jelenlegi központjának szándékától függetlenül — rendelkezik a bizalmatlanság hatásával és a felső, valamint a közép- és alsó szintek közötti nagy szakadékkal, az ember kívülről rátekint, legalábbis habozik az első lépések megtételével. És nem kell az ellenzék kínálta szék sem. Nem kényelmetlenségből vagy gyávaságból, hanem azért, mert egyre többen nem látják olyan merevnek és zártnak a hatalmi struktúrát, amellyel szemben csak a teljes hatalmi konfrontáció, a tárgyalás, a kommunikáció visszautasítása áll. (...) *Az adott valóságon változtatni, jobbítani akaróknak mindig egyezkedni kell a létező intézményrendszerrel. (...)*

Azonosulási képtelenségünk nem mindenre és nem általában, hanem a két meghatározó politikai kultúra propagandájára, intézményeinek működési mechanizmusaira s néhol célkitűzéseire is irányul. (...) Helyzetünkből adódóan nem rendelkezhetünk sem a kizárólagos hatalmi lehetőségek, sem a háttérbe szorulás, a sértettség adta intoleranciával. S egy, a tolerancia képességével felnövő nemzedék (...) mindenképpen esélyt kínál és teremt az itt lehetséges legprogresszívabb politikai konstrukció létrehozására és működtetésére. (Azonban) a virtuális igényeink és virtuális lehetőségeink közötti

szakadék nem fog kisebbedni.

Ezért tartom fontosnak a Kelet-Európában mindig is gyenge civil társadalom megerősödését, a különböző és már eddig is sokféle öntevékenységi formák meggyökeresedését. (...)

Olyan tevékenységi formák köré kellene tömöríteni embereket, amelyekben különféle klubok, csoportok vagy körök képviselnek bizonyos progresszivitást. (...) Ezen klubok és körök szerveződhetnének akár valamilyen tematikus politikai kérdés, akár valamilyen kulturális probléma, akár a környezetvédelmi kérdések köré. (...) Lehetőséget nyújtanának arra, hogy az ide eljárók megkíséreljék elsajátítani maguknak a világot és saját valóságukat, kialakítsák egyéni és talán korosztályos viszonyukat is a rendszerrel, a világpolitikai konstellációval, a megoldásra váró feladatokkal kapcsolatban. (...) Kialakulhat és megszilárdulhat a megoldásokat kereső illetékesség tudata. (...)

Úgy vélem, egy hosszú távon sikeres működésre berendezkedő politikai rendszernek el kell bírnia, hogy a vele szemben kritikai hangot is megütő, de megoldást kereső embereket ne idegenítse el magától, de még csak be se ‚paszszírozza', hanem a konkrét kérdések megvitatásakor partneri pozíciót biztosítva nekik, megküzdjön velük."

B. K. T.

Itáliai hétvége

avagy rendhagyó utinapló

Első nap (amelyben Jánosi elkésik, de érte mennek)

A találkozó este hat órára szólt, de fél hatkor már majd' mindenki a Veres Pálné utcai épület lépcsőházában topogott. Hatkor népviseletbe öltözve befutottak azok is, akik május elsejét haknizva ünnepelték. A zenekar késik ... még mindig késik ... még mindig késik ... most már megyünk. Jánosiért. Ő ugyanis a zenekarvezető. Neves táncházas. Állítólag már profi, ezért késhet — szerinte.

Béla — sofőrünk — morog: „későn érünk Letenyére". Úgy is lett. Éjfélkor vacsora. Alvás. Holnap már Itália!

Második nap (amelyben sokat megállnak pisilni, de azért odaérnek)

Az étterembe az ablakon keresztül másztunk be reggelizni. Jánosit telefonhoz hívják — „hiába, ő már profi!" Indulás a határra. Immár Jugoszlávia kies útjait koptatjuk, rétjeit öntözzük. Béla szerint sokat is: „Így sohasem érünk Triesztbe!" Azért három órára ott vagyunk. Két óra szabad rohangálás. Triesztben több a jugó, mint az olasz. A főutca fölött kifeszített szalag hirdeti a megyei múzeum legújabb kiállításait: „Középkori és újkori kínzóeszközök". Egy stúdiómoziban csehszlovák filmhét. A bárokban ritka jó kávé, az utcákon nyüzsgés, mérhetetlen gazdag kirakatok. A város kidekorálva az Olasz Szociális Mozgalom (az újfasiszta párt) kék-fehér-zöld-fehér-piros csíkos plakátjaival: „Európa ma jobbra tart, köszönet érte, Franciaország!"

A csapat fele negyedórát késik: elhatározás: a továbbiakban késésért percenként ötszáz líra büntetés fizetendő. Most pedig irány Gorizia! Szombaton magyar nap lesz a goriziai vásáron, erre utazunk. A vásárvárost könnyen megtaláljuk. Vendéglátónkat, Pierot is. Annyit járt már Magyarországon üzleti ügyben, hogy szépen töri a magyart. Imádja a táncházakat, ezért hívta meg Jánosiékat, meg a táncegyüttest. „A szállás itt a közelben lesz" — mondja, majd fél órát kocsikázunk Medea községbe. Kis település. Útközben figyelem: mindenütt katonai egységekről elnevezett utcák, terek. Katonai emlékművek. Hiába, Doberdo, Isonzo környékén járunk... kísért az első világháború. És kísért a következő is, mert a környék hemzseg most is a laktanyáktól. Szállásunk békésen csengő neve, Instituto di Santa Maria della Pace (A Béke Szent Máriájának Intézete) megnyugtat. Egyházi iskola. A rektor, kedélyes, pocakos ember, szállásunkra vezet. Kényelmes, szép, tiszta és hideg — nagyon hideg. Meg is kérjük, kapcsolja be a fűtést, amit ugyan kissé csodálkozva, de szívélyesen teljesít. Piero barátunk láthatóan ideges. Megjegyzi, hogy későre jár, várnak bennünket egy „riffresco"-ra (üdítőfélére), siessünk tehát, mindenki öltözzön népviseletbe. Pánikszerű kapkodás, rohangálás, mindenki fáradt, ideges — erről nem volt szó. Röpke egy óra után immár húsz mosolygós parasztmenyecske és ifjú tart az ismét félórányi járásra lévő településre. Este tíz óra van. Leszállunk egy Fellini-filmbe illő kisváros főterén. Átsietünk rajta. De hová?! Az ANGE BLUE PIANO BAR című műintézménybe. „Lányok, ne adjátok olcsón magatokat!" — próbálom viccel elütni a riadalmat, de mindannyiunk ereiben megfagy a vér. A környék legelegánsabb éjszakai lokáljának diszkójába terelnek bennünket, kedvesen felkérnek, hogy lehetőleg ne mutatkozzunk, majd a tulaj, Piero és minden egyéb kompetens személy eltűnik. „Tehénen a gatya" — úgy állnak a srások népviseletben az alulról villodzó diszkópadló fölötti galérián. Fél óra múlva morgolódni kezdünk. Ha tíz perc múlva nem kezdhetünk, elmegyünk. Pezsgőt küldenek. „Nem pezsgő kell, fellépés, vagy elmegyünk — a gázsi nem érdekes." Huszonöt perc múlva tíz magyar pár ropja a csárdást az Ange Bleu üvegparkettjén, s a közönség csodálkozó pillantással méregeti ezt a kipirult csapatot, amelynek arcára itt is — ahol jelenleg a pléhpofa a divat — látható öröm ül ki, ha táncolhat. Húsz perc múlva megszabadulunk. A buszban óriási a veszekedés, kellett-e ez nekünk, vagy sem. Ezúttal is hiába ugatott a kutya, végül is a pénz beszélt...

Éjfélkor alvás, holnap lesz az igazi fellépés!

Harmadik nap (amelyben a szervezetlenség végképp eluralkodik, de úgy is marad)

Gorizia. Ez a kisváros az Isonzo partján, a jugoszláv határon se nem olasz, se nem jugoszláv, se nem osztrák. Monarchiabeli. Gazdagsága, Ferenc Jóska képei, kozmopolita hangulata egyaránt. Ennek jegyében rendezi itt meg évente, immár tizenhatodszor a nemzetközi vásárt Friuli-Veneziа-Giulia tartomány kereskedelmi kamarája. A délelőtt folyamán ki-ki vásárol, vagy csak egy capuccinót iszik, mászkál, nézeget. Béla morog, mert nem jó helyen parkol a busz. Meg is büntetnek minket potom ötvenezer lírára. Három napon belül kell fizetni. „Hol leszünk mi már akkor!" Az ebéd meglepően bőséges és ízletes. Olasz kereskedők egy csoportját népviseletbe öltözött fiúk és lányok sorfala köszöntené, ha azok a szervezők tévedése folytán nem egy másik kapun jönnének be. Utána koszorúzás — koszorú nélkül — a doberdói osztrák—magyar katonai temetőben. „Mio bisnonno" — hallom Misit, aki kézzel-lábbal igyekszik az egyik olasz tudomására hozni, hogy dédapja itt áldozta életét Mars istennek. Piero természetesen a vásárban felejtette a koszorút, így egy-egy szál mezei virág tiszteleg csak nagyapáink emlékének. Rohanás vissza. Fellépés a vásár kicsi és poros szabadtéri színpadán. Erősítő nincs. Néző is alig. Gyér taps. Veszekedés zenészek és táncosok között, hogy kinek volt már az édesanyja is amatőr, kinek profi. A szervezetlenség rossz vért szül, holnapra valami jó program kellene.

Negyedik nap (amelyben Miksa főherceg szelleme sóvárogva nézi a tengerparton monokiniző lányokat, de a palackból végül is nem ő jön ki, hanem vörösbor)

Irány Miramare! A Triesztől pár kilométerre fekvő, tengerparti sziklákra épített mesekastély úticélunk. Ma estig szabadok vagyunk, hát művelődünk egy kicsit. Megérkezés után séta a kastély arborétumnak is beillő védett parkjában. A kis tavon hattyúpár. Az egyik fekete, piros csőrű. „Olyan ritka, mint a fehér holló" — jegyzi meg valaki viszonylag csekély stílusérzékre vallva. Egy-két aprópénz a kútba, majd rövid hitelkonstrukciós tárgyalások a kastély fejenkénti 3000 lírás belépőjének finanszírozásáról (hiszen már alig van pénzünk, s napi gázsinkat — ha egyáltalán megkapjuk — csak este kapjuk meg). Ez a kérdés is megoldódik, s amíg a csoport fele a romantikus Habsburg-herceg szeszélyein ámuldozva szemléli a múlt században épített gótikus-reneszánsz-barokkot, addig mások, mint a gyíkok, napoznak a strand szikláin. Délben indulás vissza. Útközben kegyeletteljes tisztelgés a redipugliai katonai temetőben. A lépcsőzetes síremlék egész dombot beborító minden egyes frízén százszor és százszor a szó: „Presente" — „jelen"!

Vissza Goriziába. Jóleső ebéd, hatig mindenki szabad. Ki a vásár komputereivel játszik, ki napozik, ki a város felett magasodó vár felderítésére indul. Háromnegyed ötkor a vásár igazgatója a lehető legtermészetesebben kérdezi meg: „Az este nyolcra hirdetett előadás helyett nem lehetne-e délután ötkor kezdeni?" 7 órában egyezünk meg. A fellépést tízpercenként bemondják a hangosba, így viszonylag sokan maradnak. S a XVI. Goriziai Nemzetközi Vásár betonpavilonjai között mezőségi, kalocsai, szatmári dallamok, táncok töltik be a meleg nyári estét.

Siker. Hurrá! Megtört az indulás rossz ómenje. Taps és siker.

Vacsora, majd utána a kiállítás rendezőinek szervezett „grande spaghettata", azaz egy jó nagy zebe-zaba, fehér és vörös borokkal pácolva. Táncosaink népviseletben és zavarban. Mit is csináljanak ennyi olasszal? De pár pohár borocska, bemelegítő nóta után, a Jánosi-zenekar muzsikájára először páros táncokat mutatnak be, majd egyre többen csatlakoznak a körbe-körbe kavargó, ugrabugráló, csetlő-botló sokasághoz. Eléneklik a „Ha kimegyek a doberdói harctérre" kezdetű nótát, és a tömeg mámorosan tanulja a tánclépéseket. A dalolás is tovább folyik, ha nem is kivilágos kivirradatig, de fél tizenkettőig, amikor már sietve lépünk le. Mindenki holt fáradt, kótyagos és boldog. De holnap hajnali indulás, hát irány a szállás!

Béla morog: nem fog tudni eleget pihenni. Nem is! Holnap ötkor kelés.

Ötödik nap (amelyben éhesek, de azért majd esznek is, a vámosok pedig a szabályzat szerint járnak el)

Éhgyomorra indulunk. Útközben előkerülnek az otthonról hozott, madárlátta ennivalók, ily módon elkerüljük a fenyegető éhhalált.

Egyórás bolyongás egy jugoszláv kisváros főutcáján. Elverjük valutánk utolsó filléreit, megkóstoljuk az ottani sört (egész jó), és az ottani kávét (egész rossz!). Majd irány az édes otthon! A határőrség jeles képviselője megközelítőleg tizenöt perc alatt végez velünk. A vámos fél óráig várat magára. Aztán jön. Mosolygó kis bűnözők néznek vele szembe. Legalábbis ő úgy gondolja. Fitymálva veszi át a számára kiállított okmányokat, általa mulatságosnak vélt kioktatásban részesíti a buszban lapuló valamennyi hivatásos csempészt, maffiózót, és tolvajt, majd kinyittat két bőröndöt. Ellenőriz ezt, azt, majd egy-két formaságot elintézve, szeretetteljes atyai mosollyal küld tovább bennünket egy óra után. Úgy mosolyog, mint amikor a tanító a rossz tanuló ötös dolgozatát átadja: „Tudom, fiam, hogy puskáztál, de mivel nem vettem észre, hát légy vele boldog!" Zalában egész dombokat sárgít be a virágzó repce. Azért szeretek hazajönni!

Merényi Miklós

Az utolsó egyetemi lakó

Mostanában ismeretlen arcokat látok a portán. Talán azért tűnt fel, mert belépve a kapun, reggelente önkéntelenül is Pali bácsit, a porta legrégibb dolgozóját keresem. Ilyenkor, szokásunkhoz híven, váltunk egy-két szót; hogy van?, mi újság?, mit hallott?, kik költözködnek? — mire ő a maga visszafogottságával csendesen válaszol, tapintatosan, hogy még véletlenül se tartson fel. 37 éve dolgozik az egyetemen. A minap mégis úgy hallottam, hogy véget akar vetni a hosszú szolgálatnak. Banka Pál, az egyetem Pali bácsija nyugdíjba készül.

Sejtettem, hogy nem szívesen beszél magáról. Amikor arra kértem, elevenítse fel az itt töltött évek emlékét, elzárkózott. Nehezen tudta összeegyeztetni, hogy a háttérből, melyben szemérmesen eddig meghúzódott, most egyszerre akarata ellenére előtérbe kerüljön. Végül is csak kicsaltam belőle a beszélgetést, még a tollat is elrejtve, nehogy elapasszam a lassanként csordogáló emlékezés forrását:

„23 évesen kerültem 1949-ben az egyetemre. Abban az időben mindenes voltam, termet takarítottam, mikrofont kezeltem, esténként kaput zártam a Szerb utcában, ugyanis akkor még ott volt az egyetem. Ez a munka nemigen hasonlított ahhoz, amit korábban végeztem. Hajdan, hétévesen álltam munkába először. Dolgoztam cséplőgép mellett, voltam summás, kertész, zsákoló. Már itt dolgoztam Pesten, amikor valakitől megtudtam, hogy a 100 százalékos rokkantaknak egyetemi portási állást biztosítanak az egyetemek. Csak nagyon nehéz utánjárással tudtam megszerezni a hároméves koromban szerzett balesetemet igazoló papírt, amellyel aztán megpályázhattam az egyetemi állást.

Nem volt szokatlan nekem az egyetem, hiszen a diákokkal együtt magam is fiatal voltam. És szívélyesek voltak a tanárok is iránt. Egyik alkalommal Nyárádi tanár úr, a számviteli tanszék akkori vezetője — ahol egyébként hivatalsegéd is voltam — szóba hozta előttem, hogy jó lenne, ha tanulnék, és elvégezném az egyetemet. Ráálltam. Mivel csak hat elemim volt, először estin befejeztem a nyolc általánost, majd középiskolába léptem. Megpróbáltak segítségemre lenni az egyetemen, könnyebb munkára osztottak, de nem bírtam soká. Egy évvel az érettségi előtt az idegeim felmondták a szolgálatot. Kiborultam. Az orvos azt mondta, ha tovább csinálom, az egészségem rovására megy, inkább hagyjam abba a tanulást. Sajnos, le kellett raknom a könyvet.

Abban az időben Rudas László tartott előadást a hallgatóknak a jogi kar IX-es nagy előadójában. Láttam, hogy nagyon betegen vonszolja fel magát az emeletre. Valahonnan szereztem hát egy kulcsot a lifthez, attól fogva én vittem fel a IX-esbe. Emlékszem, a liftben rendszerint humorizált velem. De szívesen gondolok vissza Nagy Tamásra is, aki Rudas László után lett az egyetem rektora.

A Szerb utcából 1950 januárjában költöztünk át a jelenlegi egyetemi épületbe. Ahogy visszaemlékszem, nem túlságosan örültem neki. A legnagyobb gondom az volt, hogy az esti kapuzárás miatt ezentúl csak kéthetenként utazhattam haza Nagyfügedre. Ez bizony érzékenyen érintett, hiszen akkor már komolyan udvaroltam a majdani feleségemnek.

A Dimitrov téri épület főbejárata akkor a Sóház utcára nyílott. Itt a lépcsőház

mellett állítottunk fel egy íróasztalt, amit kineveztünk portának. Az összes eddigi munkahelyeim közül ez volt a leghuzatosabb. Azóta ugyanis már az épület mind a négy oldalán portáskodtam. Bizony, évekig fagyoskodtam a téli időszakban a Duna-partra nyíló bejárat mellett, aztán amikor elkezdődött a rekonstrukció, új portásfülkébe költöztünk a Közraktár utcára néző oldalon. És végül most itt vagyunk a buszmegállóval szemben. Ilyen helyem még sosem volt, mint most. Szép, tágas szoba, óra benne, több is, mint kellene — ide raktározták az egyetem óráit, hogy az építkezés ideje alatt mi őrizzük. De hát ez a hely nekem nem igazán tetszik. Négy lépcső magasságából, az ajtó kis ablakából én ugyan keveset látok abból, ki jön, ki megy. Márpedig a portásnak ez is dolga lenne. Azóta az újságot sem tudjuk szem előtt tartani, hogy vajon bedobták-e érte az árát. Ez bizony semmiképpen sem jó így. De majd csak felépül már az egyetem, és a porta is végre felhagy az épületbeni kóborlással.

Az én ifjúságomban is fogas kérdésnek számított a lakás, ugyanúgy, mint most. Be is adtam a lakásigénylésemet a tanácsnál, mert nősülni szerettem volna. Az egyetem vezetői tudtak róla, és egyszer csak közölték velem, nem kell várni a tanácsi lakásra, kapok az egyetemtől. Megmondom őszintén, nem szívesen fogadtam el, mert tudtam, ez így nagy lekötöttséggel jár. Mégis beköltöztem tavasszal a főbejárat melletti egy szoba komfortba, és 1951 őszén már ide hoztam a feleségemet. Voltak ennek a lakásnak előnyei és hátrányai is. Nem kellett a munkahelyre utazgatni, az asszonynak közel volt a csarnok. De az már kevésbé volt kellemes, hogy bármikor bekopogtathattak hozzám, ha valami baj volt az egyetemen. Ami a nyüzsgést illeti, az engem sohasem zavart. Szerettem, hogy csak ki kellett lépnem a lakásból, és előttünk jöttek-mentek a folyosón, zajlott az egyetemi élet. Sőt, kifejezetten rossz volt elviselnem, amikor nyaranként kiürült az egyetem.

A házasságommal újabb gondok elé néztünk. A feleségem ugyanis nem jelentkezett be hozzám Pestre, minek következtében munkát sem vállalhatott. A vidékről való Pestre költözést abban az időben ilyen szigorú rendelkezésekkel tiltották meg. Egy évig illegálisan, bejelentés nélkül élt a feleségem a lakásban. Nagyon még az utcára sem merészkedett, mert ha a rendőrök igazoltatják, bajba keveredik. Egyedül csak a csarnokba járt. A IX. kerületi rendőrség csak annyit tehetett értünk, hogy hallgatólagosan tudomásul vette a helyzetünket. A tilalom feloldása után végre bejelentkezhetett, de azt jobbnak láttam, ha ő nem az egyetemen helyezkedik el. Tíz évig dolgozott a Csepeli Csőgyár konyhályán, rá tíz éven át bedolgozó volt, kesztyűket készített itthon. Most már tizenöt éve kézbesítő a központi könyvtárban, ezt a munkáját nagyon szereti.

Feleségem eleinte nagyon nehezen szokta Pestet, érthető is, hiszen régen alig volt túl a falu határán. Mindig vissza akart menni Nagyfügedre. Végül is a rokonok megoldották a helyzetet, sokszor jártak Pestre, és rendszerint benéztek hozzánk, tudták, hogy én mindig az egyetemen vagyok.

A portaszolgálatot akkor két ember látta el, emellett a mi feladatunk volt a postázás is. Mi kezeltük a pénzeket, és mindent, ami ezzel járt, mígnem leválasztották rólunk ezt a feladatot. Munka azért akadt bőven, ugyanis a portaszolgálat mellett vállaltam az egyetem fűtéséhez, a szén- és salakhordást is. Hát bizony piszkos és nehéz munka volt ez. De szerencsére volt hozzá erőm. Valószínűleg megerősített a mezőgazdasági munka meg a zsákolás, amikor a közellátásnál napi nyolc vagont raktunk meg, 80-85 kg-os zsákokat cipelve. Talán a fizikai erőnlétemből adódott, hogy soha nem féltem, pedig gyakran jártam végig az egyetemet a késő esti órákban. Ezeken a szemleutakon szinte kongott az egyetem az ürességtől, de eszembe se jutott félni. Pedig néha meleg helyzetek is előfordultak, amikor például tolvajt üldöztem a padláson.

A főporta melletti lakásban a földszinten 25 évig éltünk. Akkor az egyetemen mások is laktak, az egyetem üzemelését biztosító szakemberek és családjuk. Nyolc ilyen lakás volt. 1968-ban kezdődött a kilakoltatásuk. Végül már csak mi maradtunk bent.

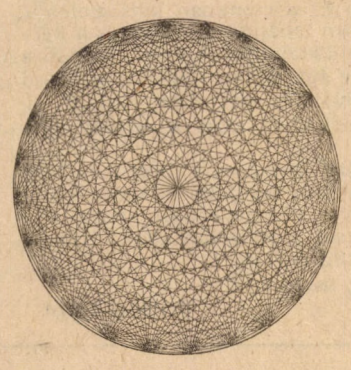

Az '56-os eseményeket a lakókkal és néhány benntrekedt oktatóval együtt az egyetem pincéjében éltük át. Ott is aludtunk napokig. Egy alkalommal felmentünk a lakásba megmosakodni, amikor egy hatalmas belövés következtében az egyetem összes ablaka betört. Az ijedtségen kívül szerencsére nagyobb bajunk nem esett. Akkor volt a feleségem várandós. Mondták is a rokonok neki, minek a gyerek, jön a háború. Szerencsére nem hallgatott rájuk, alig egy évre rá megszületett a gyerek. Cukkoltak a kollégák, ha lány lesz, nem engednek be a kapun. Mondanom se kell, milyen boldog voltam, amikor megtudtam, hogy fiam született. A gyerekkel egyszerre megváltozott körülöttünk az élet. Itt nőtt fel az egyetemen. Rendes ember lett belőle, büszke vagyok rá. Már nem él velünk, megnősült.

Sokat bálozott korábban. Nem annyira szeretetből, hanem azért, mert részt kellett vennem rajta mint önkéntes tűzoltónak. Azért a feleségemmel, és olykor a rokonsággal sok jó hangulatú bált vigadtunk át, míg fiatalok voltunk. Magdi, a feleségem, máig is emlegeti.

Amikor közölték velünk, hogy a rekonstrukció miatt fel kell költöznünk a harmadik emeletre, nagyon nehezen szántuk rá magunkat. Pedig szép, két szoba komfort várt bennünket, de fent túl nagy volt a csend, hiányzott a megszokott egyetemi zajos élet.

És 10 évre rá, alig néhány hónapja újra költözni kényszerültünk. Ez év februárban ugyanis véglegesen kiköltöztünk az egyetemről. Pesterzsébeten kaptunk szép két szoba komfortos lakást. Eleinte azt hittem, roszabb lesz, nem tudom soha megszokni az egyetemen kívüli életet. Nem így lett. Megtaláltuk a helyünket és lassan megtaláljuk azokat az embereket is, akik között jól érezzük majd magunkat.

Ilyenformán már elbúcsúztam az egyetemtől, és most lassan a munkától s búcsúzni kényszerülök. Nehéz lesz a válás az egyetemtől, nemcsak azért, mert itt folyt az életem, hanem mert itt vannak azok az emberek is, akiket szeretek. Sok tanárt láttam hajdan diáknak, aztán katedrára kerültek, és néhány év múlva a gyerekeiket is láttam egyetemre járni. Sok oktatót, diákot ismertem, közöttük sok szeretetre méltó embert. Nincsenek haragosaim. Ha a diákokra szigorúbban rászóltam, a következő percben már el is felejtettem a haragom. Persze azért értek bosszúságok is. Sajnos vannak dolgok, amiket máig sem tudok magamnak megmagyarázni. De ezek mind eltörpülnek amellett, amit valójában érzek az egyetem iránt.

Nyugdíjasként majd újra valami elfoglaltságot keresek. Nem hiszem, hogy sokáig maradok otthon.

Lejegyezte: H. E.

A bosszú

Szép, napos délelőtt volt és indultunk az erdőbe. A gyerekek örültek. Nem minden városi gyereknek adatik meg, hogy így, családostól erdőbe menjen. Ráadásul csigát szedni.

Vittünk kosarakat és teleszedtük nagy éticsigákkal. Kitűnő pörkölt lesz belőle — persze, a franciáknak, mert hát a mi gyomrunk az ilyet nem venné be, állapítottuk meg. Csak a szépet szedtük, hogy a gyár átvegye. A gyerekek hancúroztak, lassan teltek a kosarak.

Otthon a gyerekek lefekvés előtt még egyszer látni akarták a csigákat. A tiltakozás ellenére csak behozták a kosarakat a szobába. Kézbe vettek egyet-egyet, tanulmányozták a nagyságát, a színét. A csigák a házuk legcsücskébe húzódva viselték a nagy környezetváltozást. „Kezdődik a film!" — felkiáltásra mindenki a tévé elé telepedett és aznap már egy szó sem esett a csigákról.

Másnap már besütött a nap, amikor félig kinyitottam a szemem és csigát láttam magam előtt. Álmodok... Nem is csoda, ennyi csigaszedés után. Aztán csak erőt vettem magamon, megdörzsöltem a szemem és hogy kinyitottam, még több csigát láttam. A falon, a plafonon, a bútorokon. Te úristen! A csigák! — kiáltottam el magam.

Seprűvel, partvissal, bottal próbáltuk leszedni a szépen festett szoba faláról a csigákat. Volt, amelyiket leverve, bizony a festék is jött vele. Söpörtük, lapátoltuk és vittük a kertvégi budiba. Aztán csak néztük a foltos, nyálas, levedlett szobafalat. Hát jól elintéztek bennünket a csigák!

E.

A diákok-féle MÖRFI (?)-törvények

Mindig eggyel több kérdést kapsz, mint amennyire válaszolni tudsz.

Mindig azt a tételt kapod, amire éppen nem jutott idő.

Mindig a te tételed a legnehezebb.

Mindig a vizsga napján vagy rossz passzban.

Mindig annál vizsgázol, akit megelőztél a tanári sorban a menzán.

Ha nincs nálad számológép, biztos, hogy statisztikai dolgozatot írsz.

Mindig akkor mész szemináriumra, ha nincs névsorolvasás.

Mindig pont a kérdésből nincs puskád.

Sose készülj, nem érhet meglepetés! (Esetleg akkor is — a szerk.)

A vizsgasiker esélye a próbálkozások számával fordítottan arányos.

Röpdolgozat előtt mindig kupaszerda van.

Minél kevesebbet tudsz, annál nehezebbet kérdeznek.

Szeptemberi életérzés: „Sohase mondd, hogy túl vagy már mindenen!"

A lift mindig a pincébe megy. (Esetleg oda se — a szerk.)

Mentőkérdés mentőválasz nélkül félkarú óriás.

Mindig a rendész előtt esik ki kezedből a csikk.

Ha otthon hagyod az olvasójegyet, éppen a „nagymami" az ügyeletes.

Legártatlanabb mosolyodról is azt hiszi a tanár, hogy gúnyolódsz vele.

Mindig az az év a legunalmasabb előadása, amire véletlenül bemész.

Ha az öltönyödet nem veszed fel a vizsgára, akkor a tanár a tanszék legelegánsabb embere, ha viszont öltönyben jelensz meg, akkor a tanár rövidnadrágban és papucsban, borostásan fogad.

Glossza (heverő)

A glossza a vasúti töltés mellett hever, csak ki kell nézni az ablakon. És nem hinni a szemünknek!!

A HÉV magas töltése és a szomszédos szántóföld közötti árokban keskeny erdősáv kíséri a sínpárokat az egyik pályaszakaszon. Ki tudja miért — talán a jobb látási viszonyok, talán a nemrég befejeződött felújítás miatt néhány fát kivágtak a múltkoriban. A legtöbbjüket gyökerestül vették ki, az egyiknek azonban csak a koronáját vágták le, s a jó másfél méteres törzset meghagyták. Ez utóbbi alighanem egy fafaragói ambíciókkal és tehetséggel megáldott favágónak juthatott, aki nem állta meg, hogy ne bontsa ki a csonkban kétségtelenül benne rejlő témát. Gondosan lehántotta először is a kérget, nemes, sárgásfehér felületet nyerve ezzel. Ezután a tetejét kerekítette le afféle süvegcukor formájúra, majd egy-két jól elhelyezett rovátkát, mélyedést alkított ki, bámulatos élethűséget produkálva ezzel a néhány egyszerű mozdulattal.

S most, mint merész köztéri szobor, s mint a méltán híres magyar naiv(?) művészet legújabb alkotása ott, a töltés melletti árokban hever, mit hever: áll, mered, ökleli az eget Pest megye (sőt, megkockáztatom: Közép-Európa) legmonumentálisabb fallosza!!

Hódolat néked, Bacchus, ősi isten!!

Zsubori Ervin

Kosárlabdasikerek

Folytatódott az osztályozó a női kosárlabda NB I-be jutásért, lányaink továbbra is rendkívül sikeresen szerepelnek és a csoport élén állnak. A részletes eredmények: Baja—Közg. Egy.: 64:65 (35:38). Legjobb dobók: Bácskai 19, Makai 12, Orbán 10; Közg. Egy—Savaria: 64:63 (41:29). L. d.: Kovács 19, Bácskai 12.

Ezenkívül férfi és női kosárlabdacsapatunk május 12. és 17. között részt vett a hagyományos, szocialista országok közgazdasági egyetemei közötti tornán, amelyet az idén Berlinben rendeztek meg, és szép sikerekkel tértek haza. Az eredmények: Férfiak: Közg. Egy.—Pozsony 60:59, —Prága 57:63, —Berlin 72:78, —Szófia 71:67, —Varsó 77:54.

A végeredmény: 1. Prága, 2. Budapest, 3. Pozsony, 4. Varsó, 5. Berlin, 6. Szófia.

Nők: Közg. Egy.—Pozsony 56:59, —Szófia 105:57, —Berlin 101:56, —Prága 63:57, —Varsó 104:57.

A végeredmény: 1. Pozsony, 2. Budapest, 3. Prága, 4. Berlin, 5. Szófia, 6. Varsó.

A torna legjobb dobója címet a férfiaknál Jeney Tamás, a nőknél Radocza Andrea érte el. Az All-Star csapatba a férfiak közül Németh Gábor, a női csapatból Radocza Andrea és Szabó Éva került be. Gratulálunk!

Záróbuli a Rádayban!

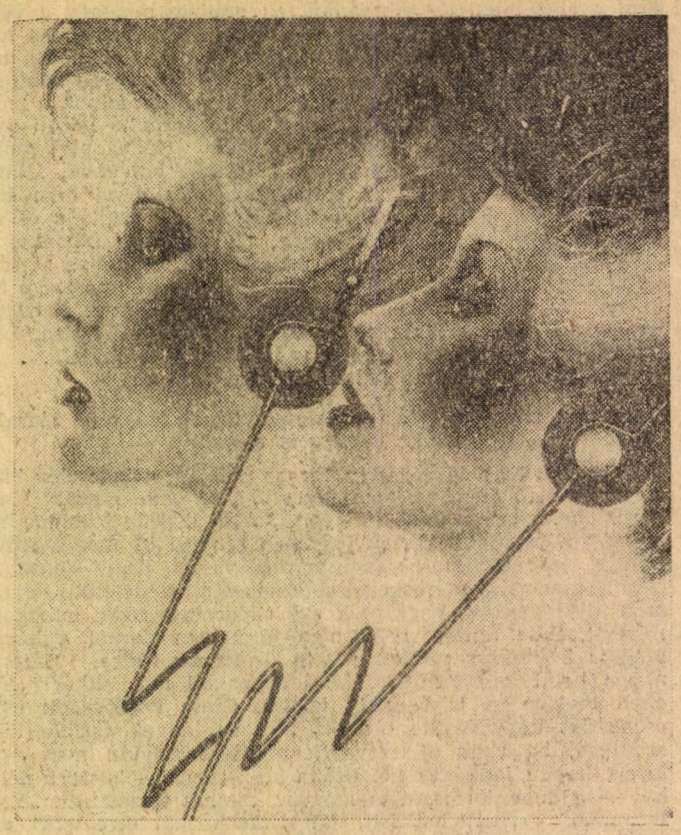

Hallgatók (Syd Brak grafikája)

Az Ági és a fiúk fúvósszekciója

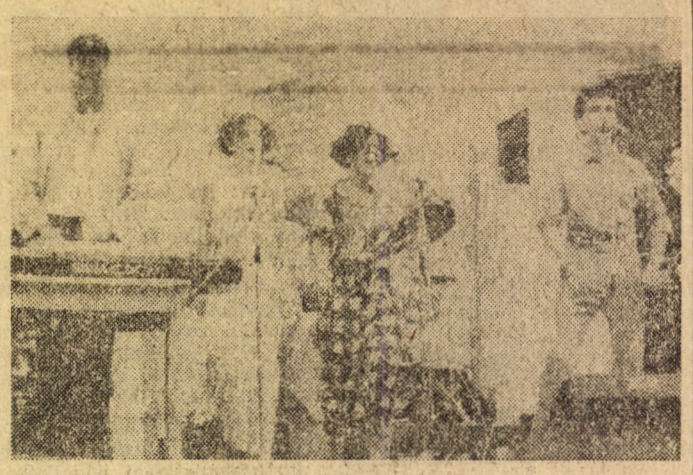

2. műsor

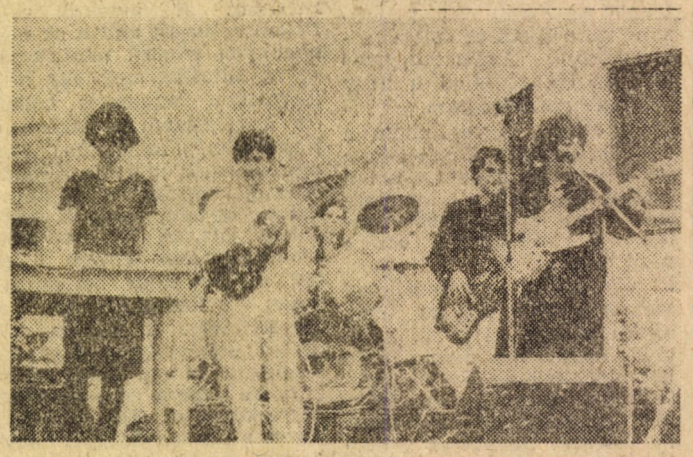

Kampec Dolores

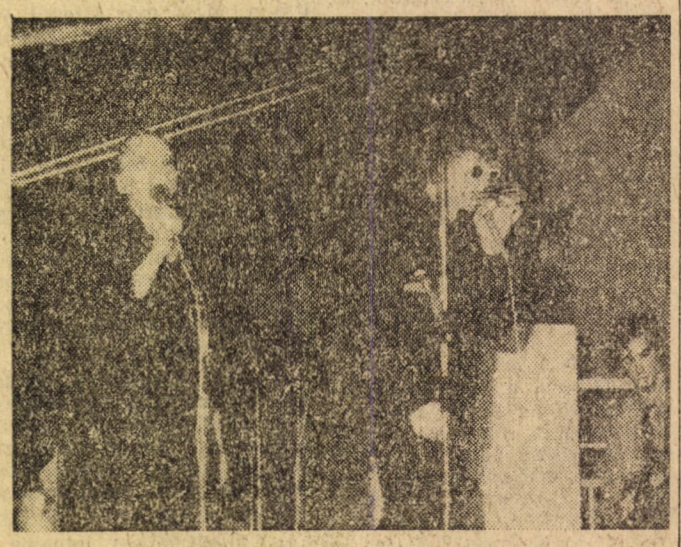

A Sziámira sajnos már alig maradt idő

25 éve írtuk

1961. május 23. (A boldogság kategóriája a marxista etikában — II.)

„... Boldogtalanságon a kommunista erkölcs az életerőknek olyan fejlődését érti, amely objektíve a kommunista társadalom felépítése ellen irányul, illetőleg a kommunizmusért vívott harcban nem eléggé aktív... Az anyagi, a szociális, kulturális ellátottság tehát nem öncél, azonban boldogságunkra csak abban az esetben gyakorol hatást, ha az ellátottság a fő erkölcsi cél megvalósításáért vívott harcban az életerők fejlődését elősegítő eszközként szolgál...

Elérhetik-e a dolgozók az objektív boldogságot a kapitalista rendszerben? Az eddigi elemzésből következik: elérhetik abban az esetben, ha fejlődő életerőiket teljesen a kapitalizmus megszüntetéséért, a szocialista forradalom megvalósításáért vívott harc ügyének szentelik..."

(Kirándulás)

Friss zöldhagymába, retekbe harapva; virágzó,
nagy mandulafák közt fáradtan kihasalva,
elfekve hátával a zöld színű ponyván;
így a nap sugarában a téli kemény bőrt
ha az ember gondtalanul levedli magáról,
gyógyítva szakad fel torkából a kiáltás:
— Péter, ne mássz fel a fára,
feszülő nadrágod alfele bánja, megállj!
Csak az erdei lőtér visszhangos morajában
dobban hangos-kiáltva belénk a tudat, hogy
dolgozó izmok, s fegyverek óvják ma még a mi létünk,
s lombok közül csakis így nézhet le reánk
gyönyörű nevetéssel a szépszemű béke.

(J. Z.)

15 éve történt

Határozat

Készült a Veres Pálné utcai kollégium fegyelmi bizottságának ülésén. Időpont: 1971. november ...

Jelenlévők: fegyelmi bizottság elnöke ... tagjai ... kollégium igazgatója ... tanácsadó testület tagjai ... DB titkára ... tagja ... R. P., Sz. B., É. K., B. K. Tárgy: fegyelmi.

Kollégiumunkban az 1971. ...-re virradó éjszakát R. P. és Sz. B. — kollégiumunk tagjai — a ... szobában B. K.-nál és É. K.-nál töltötték és a szobában tartózkodtak még ..., akik bízva a két fiú távozásában, elaludtak.

Reggel nyolckor G. G. gyakornok — kollégiumunk tagja — benyitott a szobába, és az eseményeket észlelve távozott. Nov. ...-án G. és D. et.-nők elbeszélgettek a szoba tagjaival a történtek helytelenségéről, majd közölték, hogy az ügy ezzel lezárult. Ezt a szoba tagjai hivatalos döntésnek vették, így a FEB (fegyelmi bizottság) november ...-én, egy statisztikaszemináriumon ..., a legkevésbé sem hivatalos formában szerzett tudomást az esetről — és az eljárást azonnal megkezdte. A fegyelmi bizottság határozata:

1. B. K., É. K., R. P. és Sz. B. kollégiumi tagságát 6 hónapra ideiglenesen felfüggesztjük, tehát a kollégium lakói maradnak, de a tagsággal járó valamennyi jogot elvesztik. Bármilyen fegyelmi vétségük azonnali kizárást von maga után. Félévi minimális tanulmányi eredményüket, ami a kollégiumban maradáshoz szükséges, 3,5-ben állapítjuk meg.

2. Ha a kollégium bármely lakója hasonló kihágást követ el, azonnal kizárjuk, és kizárjuk a felfüggesztett személyeket is.

3. Az ... em. ... szoba többi lakóját szóbeli megróvásban részesítjük... Indoklás:

Döntésünkkel büntetni és nevelni akarunk. A felfüggesztett személyek cselekedetükkel megsértették a közösségi együttélés erkölcsi normáit. Tettüket érthetetlen, gyerekes megfontolatlanságból követték el, és utólag látva súlyát rádöbbentek tettük valódi értékére.

A cselekedetüket nem romlottságból, hanem meggondolatlanságból követték el, ezért módot adunk nekik arra, hogy mind tanulmányi, mind erkölcsi téren bizonyíthassanak. Amennyiben tettük a közösségre káros hatást gyakorolna, döntésünk biztosítja, hogy utólag is kizárjuk őket, és ezzel egyben felelőssé tesszük értük a kollégium minden tagját.

A szoba lakóival kapcsolatos döntésünkkel célunk felhívni a kollégium lakóinak figyelmét arra, hogy felelősek vagyunk egymásért. Az ügyet nem akarjuk végleg lezárni, tudatosítani akarjuk a későbbiekben is, hogy az ilyen cselekedetek erkölcstelenek.

10 éve írtuk

1976. május 20. (A KEN-en hallottuk)

„Ismertetjük az egyetemi tanáccsal, a KISZ-bizottsággal, a kollégiumi diákbizottsággal, a KEN-nel, az oktatókkal, a hallgatókkal... Farkas elvtárssal, az ama 1976—77. tanévre szóló 1976. április 30-i határozatot a gólyákra vonatkozóan.

Általános tudnivalók:

1. Felhívjuk az I. évesek figyelmét, hogy egyetemünk új címe: IX. kerületi Marx Károly Kultúrközpont lesz...

2. Szakosodásra vonatkozó javaslataink:

Kultúrközpontunk szakkörei: Barkácsszakkör (iparszak helyett), természetjáró szakkör (közlekedésszak helyett), vidám kupecek társasága (belker. szak helyett), guruló kövön nem nő moha — gittegylet (agrárszak helyett), modellező szakkör (népgazd.-terv. szak helyett), Négy évszak társkereső egyesület (nemzetközi kapcsolatok szakágazat helyett).

Az előadások hatékonyságát a következőkkel kívánjuk elősegíteni:

a) A földrajzelőadások látogatottságát ingyen virslivel és sörrel jutalmazzák, ennek költségeit a tanszék az uv-jegyek árából könnyen ki tudja fizetni.

b) A számítástechnikai előadásokon meleg lábvizet és függőágyat biztosítsanak...

d) Pg-vizsgán használjanak igazmondást vizsgáló készülékeket...

Befejezésül meleg hangvétellel közöljük, hogy továbbra is áll az a mondás: aki tud, az alkot, aki nem, az oktat."

—ng—

Igyál jó barátom...

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség: 1093 Budapest IX. Dimitrov tér 8.
Telefon: 174-548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó: TILL IMRE vezérigazgató
86—2008. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: CSONDES ZOLTÁN vezérigazgató